

Higienos
institutas

VISUOMENĖS SVEIKATOS INOVACIJŲ CENTRAS

SVEIKATĄ STIPRINANČIŲ MOKYKLŲ IR AKTYVIŲ MOKYKLŲ DALYVAVIMAS TINKLŲ VEIKLOJE

2025 m. apklausos ataskaita

Ataskaita parengta vykdant 2025 m. Higienos instituto Visuomenės sveikatos inovacijų centro plane numatytą 12.4.3. priemonę „Atlikti sveikatą stiprinančių mokyklų (toliau – SSM) ir aktyvių mokyklų (toliau – AM) apklausą apie dalyvavimą SSM ir AM tinklų veikloje ir parengti ataskaitą“.

Rengėjas Higienos instituto Visuomenės sveikatos inovacijų centras

Higienos institutas, Studentų g. 45A, LT-08107 Vilnius

Tel. +370 5 262 4583, faks. +370 5 262 4663, el. paštas institutas@hi.lt

[Facebook](#)

[LinkedIn](#)

[Youtube](#)

TURINYS

ĮVADAS	3
1. METODIKA	3
2. SVEIKATĄ STIPRINANČIŲ MOKYKLŲ APKLAUSOS REZULTATAI	5
3. AKTYVIŲ MOKYKLŲ APKLAUSOS REZULTATAI	18
4. IŠVADOS	34
4.1. Sveikatą stiprinančių mokyklų apklausos rezultatų išvados	34
4.2. Aktyvių mokyklų apklausos rezultatų išvados	34
5. REKOMENDACIJOS, SKIRTOS SVEIKATĄ STIPRINANČIŲ MOKYKLŲ IR AKTYVIŲ MOKYKLŲ VEIKLOS EFEKTYVUMUI GERINTI	36
5.1 Rekomendacijos sveikatą stiprinančioms mokyklų tinklo plėtrai ir efektyvumo gerinimui:	36
5.2.Rekomendacijos aktyvioms mokyklos	37
6. APIBENDRINIMAS	39
LITERATŪROS SĄRAŠAS	40
SVEIKATĄ STIPRINANČIŲ MOKYKLŲ KLAUSIMYNAS	41
AKTYVIŲ MOKYKLŲ KLAUSIMYNAS	44

IVADAS

Sveikatą stiprinančios mokyklos mūsų šalyje oficialiai pradėjo veikti nuo 1993 m., kai Lietuva buvo priimta į Europos sveikatą stiprinančių mokyklų tinklą ir gavo pripažinimo sertifikatą. Šiandien Nacionalinis sveikatą stiprinančių mokyklų tinklas jungia 740 šalies ikimokyklinio, priešmokyklinio, bendrojo ugdymo, profesinio mokymo įstaigų (toliau – mokyklų). Sveikatą stiprinančios mokyklos modelis apima fizinę, psichinę ir socialinę sveikatą, sveiką gyvenseną ir dalijimąsi patirtimi, mokyklų bendruomenės skatinamos gilinti sveikatos žinias bei bendromis pastangomis kurti integruotą, visa apimančią sveikatos stiprinimo bei sveikatai palankią aplinką. Į ketvirtą dešimtį įžengusios sveikatą stiprinančios mokyklos, savo sveikatinimo veiklomis kuria naujas tradicijas, buria partnerius, dalijasi gerąja patirtimi ir turi aiškia sveikatos stiprinimo viziją. Klausimynas skirtas mokyklų administracijų atstovams, kurie paprašyti atsakyti, ne tik kaip jaučiasi dalyvaudami projekte, bet ir pateikti siūlymus, ką galima būtų keisti.

Šiandien vaikai ir jaunimas daug laiko praleidžia prie ekranų, nes viską galima rasti išmaniuose įrenginiuose. Aktyvios mokyklos modelis – būdas, gerinti mokyklų bendruomenių fizinę sveikatą. Todėl nuo 2019 m. pradėtas kurti aktyvių mokyklų tinklas. Šis tinklas jungia 275 šalies mokyklas. Aktyvi mokykla skiria daugiau dėmesio ir laiko mokinių fizinio aktyvumo skatinimui, integruoja fizinį aktyvumą į kasdienį mokinių ir kitų mokyklos bendruomenės narių gyvenimą, rūpinasi mokyklos fizine aplinka, kuri skatintų daugiau judėti. Norint geriau įvertinti, kaip sekasi įgyvendinti fizinio aktyvumo koncepciją aktyviose mokyklose, buvo nuspręsta į šį procesą įtraukti ir mokyklų administracijos atstovų vertinimus.

Higienos institutas, siekdamas įvertinti mokyklų dalyvavimą sveikatą stiprinančių mokyklų ir aktyvių mokyklų projektuose, taip pat nustatyti mokyklų bendruomenių požiūrį į sveikatos stiprinimą ir fizinio aktyvumo skatinimą, parengė du klausimynus. Apklausiant mokyklas teirautasi, kaip jos įgyvendina sveikatos stiprinimo veiklas sveikatą stiprinančiose mokyklose, kaip skatina fizinį aktyvumą turėdami aktyvios mokyklos statusą ir kokią naudą mokyklos gauna būdamos šių tinklų narėmis.

Apklausos tikslas – įvertinti mokyklų dalyvavimą sveikatą stiprinančių mokyklų ir aktyvių mokyklų projektuose ir išsiaiškinti veiklos stipriąsias ir silpnąsias puses bei mokyklų bendruomenių požiūrį į sveikatos stiprinimą mokykloje.

1. METODIKA

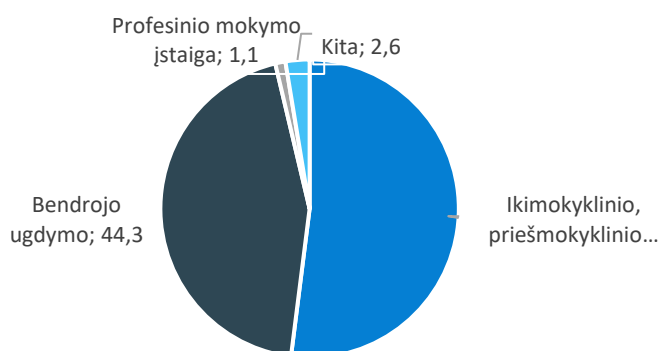
Higienos instituto Visuomenės sveikatos inovacijų centro Sveikatos stiprinimo skyrius parengė du klausimynus. Klausimynai parengti remiantis Europos sveikatą stiprinančių mokyklų parengta metodika: Mokyklų pripažinimo sveikatą stiprinančiomis mokyklomis ir aktyviomis mokyklomis tvarkos aprašu (SAM, ŠMSM, 2019) [1], Greitasis sveikatos stiprinimo vertinimas. Erin Safarjan ir kt. (2013) [2], Aktyvi mokykla. Fizinį aktyvumą skatinančios mokyklos kūrimo rekomendacijos. N. Paulauskienė ir kt. (2021)[3], Sveikatą stiprinančių mokyklų veiklos vertinimo praktinis vadovas. Dr. Aldona Jociutė ir kt. (2009)[4].

Klausimynas, skirtas sveikatą stiprinančių mokyklų administracijų atstovams, išsiųstas visoms 740 šalies sveikatą stiprinančioms mokykloms (1 priedas). Šį klausimyną užpildė 456 mokyklų administracijų atstovai. Klausimynas, skirtas aktyvių mokyklų administracijų atstovams, buvo išsiųstas visoms 275 aktyvioms mokykloms (2 priedas). Šį klausimyną užpildė

229 mokyklų administracijos atstovai. Abi apklausos sudarytos ir atliktos naudojant „Google forms“ anketas. Apklauso duomenys apdoroti ir pateikti kiekybine išraiška.

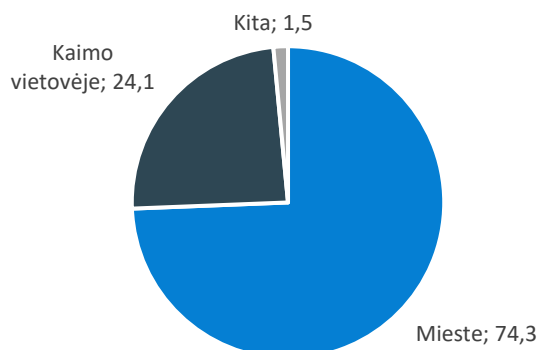
2. SVEIKATĄ STIPRINANČIŲ MOKYKLŲ APKLAUSOS REZULTATAI

Higienos institutas 2025 m. gegužės 28 d.–liepos 7 d. atliko mokyklų, priklausančių Nacionaliniam sveikatą stiprinančių mokyklų tinklui, apklausą ir pakvietė šių mokyklų administracijos atstovus užpildyti klausimyną. Anketą sudarė 23 klausimai, ją užpildė 456 respondentai (62 proc.). Kadangi Nacionalinis sveikatą stiprinančių mokyklų tinklas jungia ikimokyklinio, priešmokyklinio, bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo įstaigas, respondentai buvo paklausti, kokio tipo mokyklai jie priklauso. Atsakiusieji nurodė, kad daugiau nei pusė – 52 proc. priklauso ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo įstaigoms, apklaustųjų 44 proc. nurodė, kad priklauso bendrojo ugdymo mokykloms, 1 proc. priklauso profesinio mokymo įstaigoms ir 3 proc. nurodė kategoriją „Kita“. Gauti atsakymai pavaizduoti 1 paveiksle.

1 pav. Mokyklų, dalyvavusių apklausoje pasiskirstymas pagal tipus, procentine išraiška.

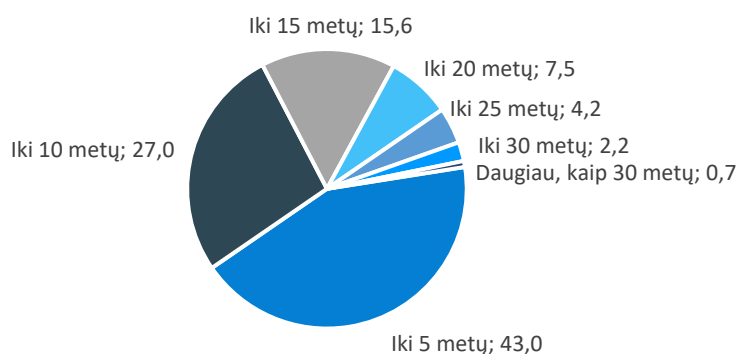
Tinklui priklausančios mokyklos yra išsidėsčiusios 59 savivaldybėse. Todėl buvo įdomu sužinoti, kaip mokyklos, dalyvavusios apklausoje, pasiskirstė pagal vietovę. Remiantis apklausos duomenimis didžioji dauguma – 74 proc. apklaustųjų nurodė, kad jų mokykla randasi mieste, 24 proc. nurodė, kad mokykla randasi kaimo vietovėje ir 2 proc. nurodė, kad nepriklauso nei miesto, nei kaimo vietovei. Tikėtina, kad tai yra mokyklos, kurių padaliniai išsidėstę skirtingose vietovėse. Respondentų išreikšta nuomonė pavaizduota 2 paveiksle.

2 pav. Mokyklų pasiskirstymas pagal vietovę (procentinė išraiška).

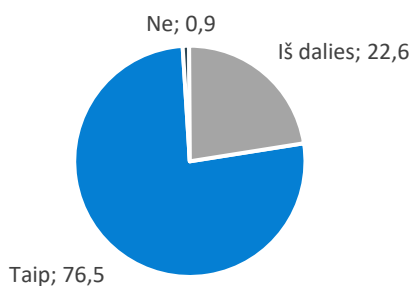
Apklausiant mokyklų administracijų atstovus, teirautasi apie tai, kiek metų jų mokykla yra sveikatą stiprinanti mokykla. Respondentų atsakymai parodė, kad daugiausia iš apklaustųjų (43

proc.) mokyklų priklauso kategorijai iki 5 metų, kaip sveikatą stiprinanti mokykla, 27 proc. mokyklų priklauso kategorijai iki 10 metų, 15,6 proc. mokyklų dalyvauja projekte apie 15 metų, 7,5 proc. mokyklų dalyvauja sveikatą stiprinančių mokyklų tinklo (toliau – tinklas) veikloje apie 20 metų, 4,2 proc. mokyklų dalyvauja apie 25 metus, 2,2 proc. mokyklų ir 0,7 proc. mokyklų dalyvauja apie 30 metų ir daugiau tinklo veikloje. Pastarosios mokyklos yra sveikatą stiprinančių mokyklų pradininkės. Reikėtų paminėti, kad 1991–1992 metais Europos Taryba, Europos Bendrija, Pasaulio sveikatos organizacijos Europos regiono biuras pradėjo kurti Europos sveikatą stiprinančių mokyklų tinklą, prie kurio po metų (1993 m.) prisijungė ir Lietuva. Per visą šį laikotarpį Nacionalinis sveikatą stiprinančių mokyklų tinklas savo veiklos nenutraukė. Kasmet tinklą papildė vis naujos narės, todėl prisijungusių mokyklų buvimas tinklo narėmis yra įvairus, kuomet apimamas visas laikotarpis ir visos tinklo mokyklos. Respondentų atsakymai pavaizduoti 3 paveiksle.

3 pav. Mokyklos priklausymas sveikatą stiprinančių mokyklų tinklui, pasiskirstymas (procentine išraiška).

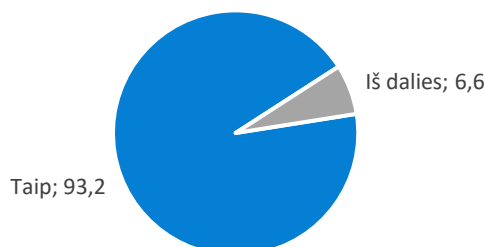
Mums buvo svarbu išsiaiškinti, ar mokykla aktyviai dalyvauja tinklo veikloje Respondentų išreikšta nuomonė apie mokyklos aktyvų dalyvavimą tinklo veikloje, parodė, kad didžioji dauguma mokyklų – 76 proc. aktyviai dalyvauja tinklo veikloje, 23 proc. mokyklų yra iš dalies aktyvios, 1 proc. atsakiusių nurodė, kad nėra aktyvūs šioje veikloje. Gauti rezultatai nuteikia pozityviai, nes rodo mokyklų sąmoningą domėjimąsi mokyklos bendruomenės sveikata bei aktyvų dalyvavimą sveikatinimo veiklose. Sveikatą stiprinančių mokyklų aktyvumas tinklo veikloje pavaizduotas 4 paveiksle.

4 pav. Mokyklų aktyvus dalyvavimas tinklo veikloje, pasiskirstymas procentine išraiška.

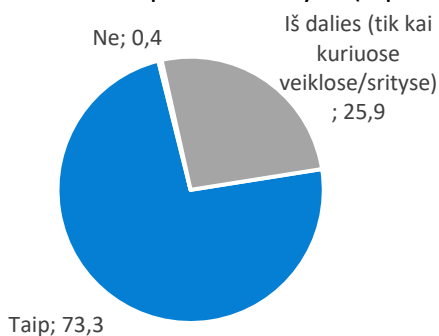
Formuoti vaikų sveikos gyvensenos įgūdžius ir įpročius – viena iš pagrindinių sveikatą stiprinančios mokyklos misijų [5, 7]. Todėl respondentų buvo klausama, ar mokyklos tikslai

susieti su sveikata ir gerove. Didžioji dauguma – 93 proc. respondentų atsakė, kad mokyklos tikslai siejasi su sveikata ir gerove ir 7 proc. atsakiusių pažymėjo, kad siejasi iš dalies. Gauti duomenys parodė, kad beveik visos mokyklos tikslus sieja su sveikatos stiprinimu ir siekia juos įgyvendinti (5 pav.).

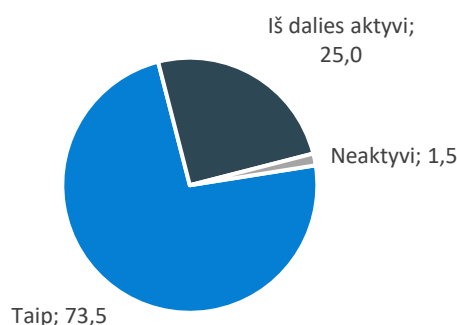
5 pav. Mokyklos tikslų sąsajos su sveikata ir gerove (procentinė išraiška).

Apklausoje metu norėta išaiškinti, ar visos mokyklos turi nusistačiusias aiškias sveikos gyvensenos taisykles [5]. Atlikus analizę, paaiškėjo, kad nusistovėjusias aiškias sveikos gyvensenos taisykles turi 73,3 proc. mokyklų, 25,9 proc. respondentų nurodė, kad tik kai kuriose veiklose yra nustatytos taisyklės ir 0,4 proc. atsakiusių nurodė neturintys sveikos gyvensenos taisyklių. Gauti apklausos rezultatai leidžia manyti, kad didelėje daugumoje mokyklų yra laikomasi sveikos gyvensenos taisyklių, tačiau ketvirtadalis mokyklų sveikos gyvensenos taisykles taiko ne visose sveikatos stiprinimo srityse (6 pav.).

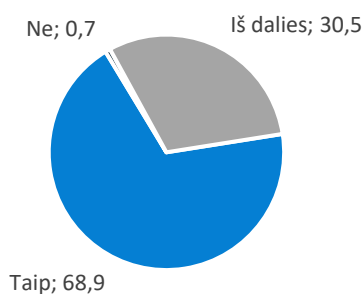
6. pav. Mokyklų nuomonės dėl aiškių sveikos gyvensenos taisyklių nustatymo pasiskirstymas (procentine išraiška).

Vadovaujantis Mokyklų pripažinimo sveikatą stiprinančiomis mokyklomis ir aktyviomis mokyklomis tvarkos aprašu [1], sveikatą stiprinančioje mokykloje turi būti vadovo įsakymu patvirtinta sveikatos stiprinimo veiklą organizuojanti darbo grupė. Ši grupė mokykloje atlieka didelį vaidmenį, ji ne tik rengia 5 metų sveikatos stiprinimo programą, bet ir rūpinasi jos įgyvendinimu, koordinuoja sveikatinimo veiksmus mokykloje. Respondentų klausėme, ar mokykloje paskirta sveikatos stiprinimo veiklą organizuojanti grupė yra aktyvi? Gauti rezultatai nuteikė optimistiškai, nes parodė, kad didžioji dauguma apklaustų mokyklų – 73 proc. teigė, jog jų mokykloje veikia aktyvi sveikatos stiprinimo veiklą organizuojanti grupė, 25 proc. nurodė, kad paskirta grupė yra iš dalies aktyvi ir 2 proc. nurodė, kad grupė yra neaktyvi. Pagal gautus rezultatus, galima daryti išvadą, kad mokyklose aktyviai arba iš dalies aktyviai veikia darbo grupės, atsakingos už sveikatos stiprinimo programos įgyvendinimą (7 pav.).

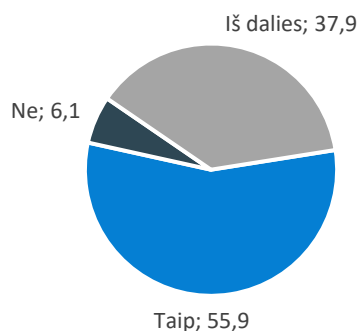
7 pav. Mokykloje veikiančių sveikatos stiprinimo grupių aktyvumo pasiskirstymas (procentine išraiška).

Įgyvendinant sveikatos stiprinimo programą sveikatą stiprinančioje mokykloje yra labai svarbus visos mokyklos bendruomenės narių (mokytojų, kitų mokyklos darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) dalyvavimas planuojant ir įgyvendinant sveikatos stiprinimo veiklas. Mokyklų administracijų atstovai, paklausti apie bendruomenės narių dalyvavimą planuojant ir vykdant su sveikata susijusiose veiklose atsakė, kad didesnė dauguma 69 proc. bendruomenės narių dalyvauja, tačiau ne maža dalis 30 proc. teigia, kad dalyvauja tik iš dalie ir 1 proc. nedalyvauja visiškai. Gauti rezultatai leidžia daryti išvadą, kad mokyklų bendruomenių narių dalyvavimas sveikatos stiprinimo veiklose yra pakankamai geras, bendruomenė įtraukiama į sveikatinimo veiklas, jų planavimą, o tai reiškia, kad šiose mokyklose vyrauja demokratija ir pasitikėjimas bei geri santykiai. Tačiau trečdaliui mokyklų reikalinga skirti daugiau dėmesio įtraukiant tėvus (globėjus, rūpintojus) į mokyklos sveikatinimo veiklų dalyvavimą (8 pav.).

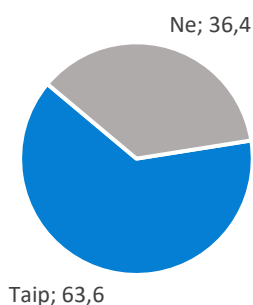
8 pav. Mokyklos bendruomenės narių dalyvavimas sveikatinimo veiklų planavime ir įgyvendinime (procentinė išraiška).

Norėjome išaiškinti, ar mokyklos renka duomenis apie savo mokinių sveikatą [8]. Apklausos metu buvo nustatyta, kad tik šiek tiek daugiau nei pusė – 56 proc. mokyklų renka duomenis apie savo mokinių sveikatą (žino apie jų mitybą, fizinį aktyvumą, lytinį aktyvumą, alkoholio vartojimą, rūkymą, narkotikų vartojimą ir higieną), atsižvelgdama į jų amžių, išsilavinimą, žinias ir lytį, 38 proc. atsakiusiųjų renka tik kai kuriuos duomenis ir 6 proc. tokių duomenų visai nerenka. Galime kelti prielaidą, kad gauti duomenys leidžia manyti, jog ne visos mokyklos turi galimybę rinkti ir apdoroti duomenis (dėl specialistų/mokytojų trūkumo, nepilnos darbo dienos ar kt.), arba kai kurios mokyklos nėra suinteresuotos tokiais duomenis rinkti. Respondentų gauti atsakymai pateikti 9 paveiksle.

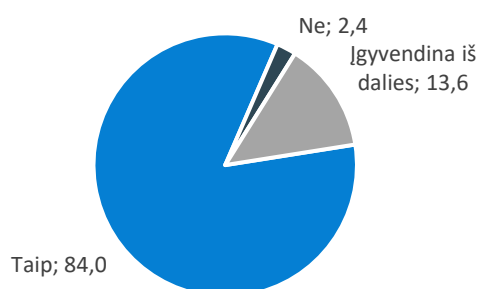
9 pav. Mokyklų, renkančių duomenis apie mokinių sveikatą, pasiskirstymas (proc.).

Vienas iš pagrindinių sveikatą stiprinančios mokyklos ramsčių yra mokyklos bendruomenės narių sveikatai palankios fizinės ir psichosocialinė aplinkos kūrimas [5]. Tai reiškia, kad mokykla turi rūpintis ne tik mokinių sveikata ir gerove, bet ir mokytojų bei kitų bendruomenės narių sveikata. Atlikus anketinių duomenų analizę, paaiškėjo, kad 64 proc. respondentų bent kartą metuose apklausia mokytojus, mokinius, kitus bendruomenės narius dėl jų sveikatos gerinimo poreikio, tačiau net 36 proc. apklaustųjų tokių apklausų mokyklose nevykdo. Gauti rezultatai parodė, kad daugiau kaip trečdalis mokyklų neatlieka apklausų dėl bendruomenės sveikatos poreikio gerinimo. Todėl peršasi išvada, kad sprendimai šiose mokyklose gali būti priimami remiantis spėjimais, o ne duomenimis. Tokiu atveju, mokykloje įgyvendinant sveikatos stiprinimą, procesas gali būti neefektyvus, intervencijos nepasiteisinusios. (10 pav.).

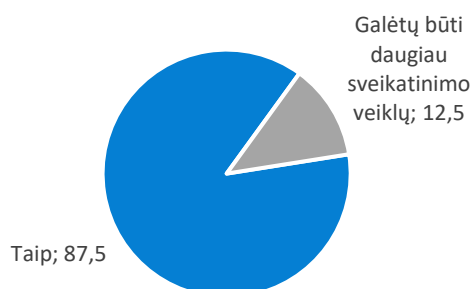
10 pav. Mokykloje vykdomų apklausų dėl bendruomenės narių sveikatos gerinimo poreikio nustatymo nuomonių pasiskirstymas (procentine išraiška).

Sveikatą stiprinančios mokyklos pagrindą sudaro sveikatos stiprinimo programa [1, 6], kurią 5 metams rengia sveikatos stiprinimo grupė ir tvirtina mokyklos vadovas, taip pat programai turi pritarti mokyklos taryba. Respondentų didelė dauguma – 84 proc. pažymėjo, kad turi realiai veikiančią sveikatos stiprinimo programą ir ją įgyvendina, 14 proc. įgyvendina iš dalies, o 2 proc. apklaustųjų pažymėjo, kad neįgyvendina sveikatos stiprinimo programos. Gauti rezultatai akivaizdžiai parodė, kad didžioji dauguma mokyklų savo sveikatinimo veikloje vadovaujasi sveikatos stiprinimo programomis. Nuomonių pasiskirstymas pavaizduotas 11 pav. procentine išraiška.

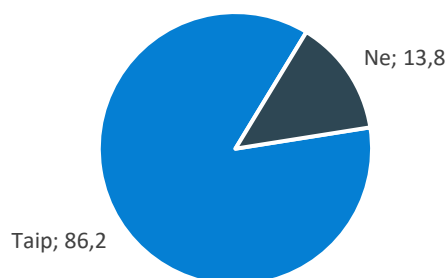
11 pav. Sveikatos stiprinimo programų įgyvendinimas mokyklose.

Planuojant sveikatos stiprinimo veiklas mokykloje pastebėta, kad didelę dalį tokių veiklų sudaro įvairūs renginiai, projektai, konkursai bei kitos iniciatyvos. Tačiau ar tokių veiklų pakanka mokyklų bendruomenei, norėjome išsiaiškinti apklausos metu. Išanalizavus apklausos duomenis paaiškėjo, kad didelė dauguma mokyklų vykdo sveikatos stiprinimo veiklas ir jų mokyklai pakanka, taip teigė 87 proc. atsakiusiųjų, kad tokių veiklų galėtų būti daugiau vykdoma, nurodė 13 proc. respondentų (12 pav.).

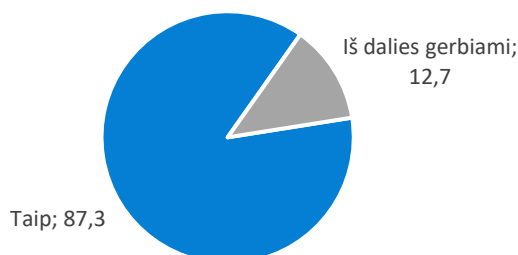
12 pav. Sveikatos stiprinimo veiklų vykdymas mokykloje (procentine išraiška).

Dažniausiai stengiamasi sveikatos stiprinimo veiklas įgyvendinti jas integravus į mokomuosius dalykus, pamokų metu. Tačiau, ar šios veiklos įgyvendinamos po pamokų, pasiteiravome respondentų. Gauti atsakymai nudžiugino, kad daugelis mokyklų – 86,2 proc. sveikatos ugdymą ir sveikatą stiprinančias veiklas yra įtraukę į popamokinę veiklą, tačiau 13,8 proc. mokyklų teigia, kad nevykdo popamokinių sveikatinimo veiklų. Galime daryti išvadą, kad dalis mokinių neturi galimybės įsitraukti į popamokines sveikatinimo veiklas ir negali plačiau savęs realizuoti šioje srityje bei įgauti daugiau žinių ir įgūdžių. Respondentų nuomonė pavaizduota 13 paveiksle.

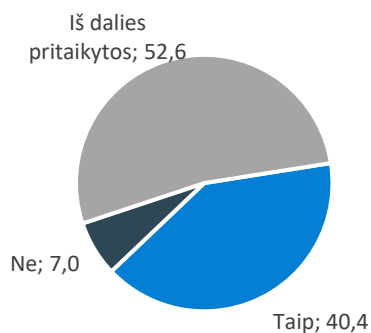
13 pav. Popamokinis sveikatos stiprinimo veiklų įgyvendinimas mokykloje (procentinė išraiška).

Mokykloje išlaikyti gerus tarpusavio santykius ir kurti palankią psichosocialinę aplinką, kiekvieno vadovo, mokytojo bei visų mokinių ne mažai pastangų reikalaujanti užduotis. Mes norėjome sužinoti, ar mokykloje dažniausiai yra draugiška atmosfera: mokiniai ir mokytojai bei kiti mokyklos darbuotojai jaučiasi gerai, yra gerbiami? Atliktos apklausos rezultatai parodė, kad didžioji dalis apklaustųjų – 87 proc. teigė, jog mokykloje jaučiasi gerai ir yra gerbiami, taip pat šiose mokyklose yra draugiška atmosfera, tačiau 13 proc. respondentų nurodė nelabai palankią psichosocialinę aplinką. Pagal gautus rezultatus galima daryti išvadą kad didžiojoje daugumoje mokyklų bendruomenių narių tarpusavio santykiai yra geri ir draugiški, tačiau susirūpinimą kelia mokyklos, kuriose situacija yra ne tokia gera, jose nariai nesijaučia gerbiami (14 pav.).

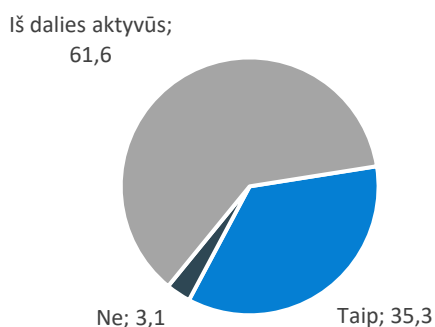
14 pav. Mokyklos bendruomenės narių savijauta, ar jie jaučiasi gerai ir yra gerbiami, atsakiusiųjų nuomonių pasiskirstymas (procentine išraiška).

Kuriant sveikatą stiprinančią mokyklą yra svarbu atsižvelgti į kiekvieno vaiko poreikius. Mokyklos ir mokymosi aplinkos pritaikymas specialiųjų ugdymo poreikių turintiems vaikams – iššūkis kiekvienai mokyklai. Tai atskleidė ir gauti apklausos rezultatai. Net 60 proc. respondentų teigia, kad mokyklos patalpos ir paslaugos tik iš dalies yra pritaikytos mokiniams su specialiaisiais ugdymo poreikiais (iš jų 7 proc. pareiškė, kad visai nepritaikytos) ir 40 proc. apklaustųjų nurodė, kad patalpos ir paslaugos yra visiškai pritaikytos specialiuosius ugdymo poreikius turintiems vaikams. Pagal gautus duomenis galima daryti išvadą, kad daugiau nei pusė mokyklų vis dar nėra pilnai pasiruošusios ugdyti vaikus su specialiaisiais ugdymo poreikiais. Respondentų atsakymai pateikti 15 paveiksle.

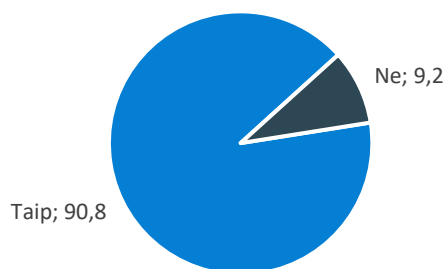
15 pav. Mokyklos patalpų ir paslaugų pritaikymas mokiniams su specialiaisiais ugdymo poreikiais (procentinė išraiška).

Sudarant klausimyną siekėme išsiaiškinti mokinių tėvų (globėjų, rūpintojų) aktyvumą sveikatos stiprinimo veiklose. Gauti atsakymai parodė, kad daugiau nei pusė mokyklų (62 proc.) mokinių tėvai (globėjai, rūpintojai) tik iš dalies yra aktyvūs, 3 proc. nurodė, kad visiškai neaktyvūs ir 35 proc. nurodė teigiamai – tėvai (globėjai, rūpintojai) aktyvūs. Pagal gautus rezultatus, galima daryti išvadą, kad mokinių tėvai (globėjai, rūpintojai) mažai įsitraukia į sveikatinimo veiklas. Tokiu atveju mokykla turėtų ieškoti papildomų būdų, kaip pritraukti tėvus. (16 pav.).

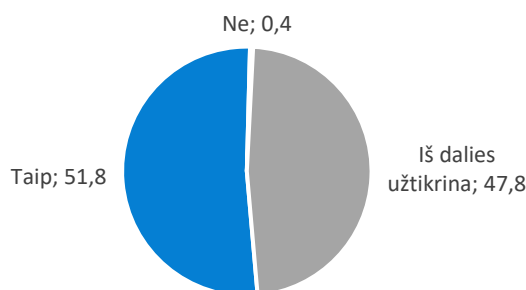
16 pav. Mokinių tėvų (globėjų, rūpintojų) aktyvumas mokyklos sveikatinimo veiklose, procentine išraiška.

Bendradarbiavimas ir partnerystė gali suteikti didelę pridėtinę vertę sveikatą stiprinančiai mokyklai, siekiančiai stiprinti mokinių sveikatą, didinti mokytojų kompetencijas bei dalytis gerąja patirtimi. Džiugu, kad didžioji dauguma – 91 proc. respondentų nurodė, kad glaudžiai bendradarbiauja su vietiniais partneriais: sporto ir jaunimo klubais, savivaldybių įstaigomis, kitomis sveikatą stiprinančiomis mokyklomis. Gaila, kad 9 proc. apklaustųjų nepasinaudoja šia galimybe ir nebendradarbiauja su partneriais (17 pav.).

17 pav. Mokyklų bendradarbiavimas su partneriais, procentine išraiška.

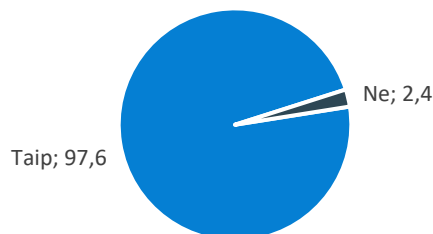
Kvalifikacijos kėlimas ir nuolatinis tobulėjimas – šiandien aktualus kiekvienam specialistui, norinčiam saugiai jaustis darbe ar daryti karjerą. Didinti žinias sveikatos stiprinimo srityje, tai galimybė žinoti daugiau ir tas žinias perduoti mokiniams. Mums buvo svarbu išsiaiškinti, ar mokykla pakankamai skiria dėmesio mokytojų kompetencijų, susijusių su mokyklos bendruomenės sveikatos stiprinimu, tobulinimui. Gauti atsakymai beveik pasiskirstė per pusę, 52 proc. respondentų nurodė, kad mokytojams suteikiama galimybė kelti kvalifikaciją ir 48 proc. nurodė, kad ne visada skiria dėmesio mokytojų kompetencijų didinimui (18 pav.). Pagal apklausos gautus duomenis galime teigti, kad daugelis mokyklų yra palankiai nusiteikusios dėl mokytojų kompetencijų didinimo, tačiau šiek tiek mažiau nei pusė mokyklų, tikėtina, kad nepakankamai skiria dėmesio kvalifikacijos kėlimo klausimams. Tokiu atveju reikalingas planavimas šioje srityje, užtikrinant visiems mokytojams palankias sąlygas didinti kompetencijas.

18 pav. Mokyklos teikiamas dėmesys mokytojų kompetencijų didinimui, procentine išraiška.

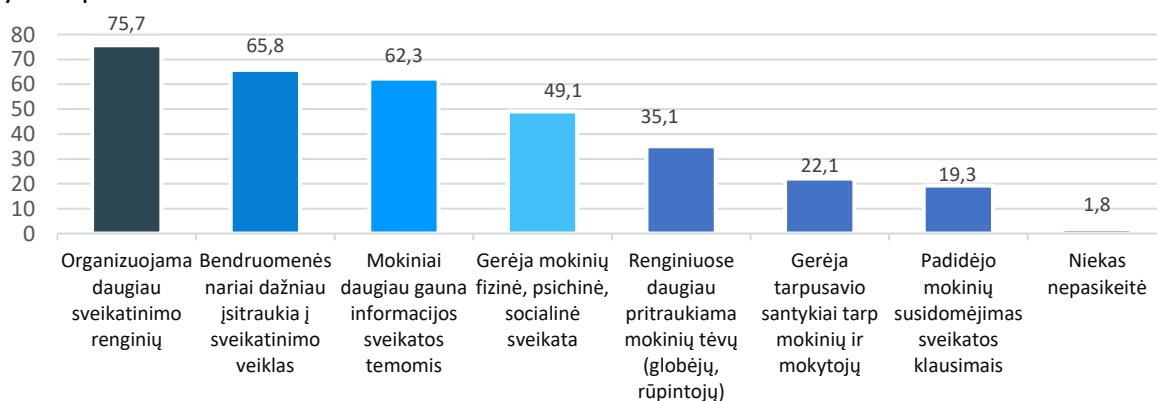
Respondentų buvo teirautasi, ar mokykla skatina mokyklos darbuotojus laikytis sveikos gyvensenos principų [7], kurti sveikatai palankią aplinką? Šiuos principus dar 1997 m. apibrėžė specialistai dalyvavę Europos sveikatą stiprinančių mokyklų konferencijoje (Graikijoje, Salonikuose) [9]. Tai buvo pirmoji tokio lygio konferencija, joje susirinkę 43 šalių specialistai savo darbotvarkėje apsvartė sveikatą stiprinančių mokyklų vertybes ir principus, kartu nutiesė šių mokyklų tolimesnį politinį vystymosi pagrindą. Sveikatą stiprinančių mokyklų vertybės ir principai pakartotinai patvirtinti 2013 m. Odensėje (Danija) vykusioje 4-oje Europos sveikatą stiprinančių mokyklų konferencijoje ir tuo buvo parodytas šios veiklos nuoseklumas. Džiugu, kad apklausoje dalyvavusių respondentų beveik visi – 98 proc. nurodė, kad mokykla įvairiais būdais skatina mokyklos darbuotojus laikytis sveikos gyvensenos principų, kurti sveikatai palankią aplinką ir tik 2 proc. nurodė neigiamą atsakymą (19 pav.). Atsižvelgiant į rezultatus darytina

išvada, kad beveik visos mokyklos laikosi sveikos gyvensenos principų, tuo pačiu ir sveikatą stiprinančių mokyklų vertybių bei principų.

19 pav. Mokyklos, kurios skatina darbuotojus laikytis sveikos gyvensenos principų (procentine išraiška).

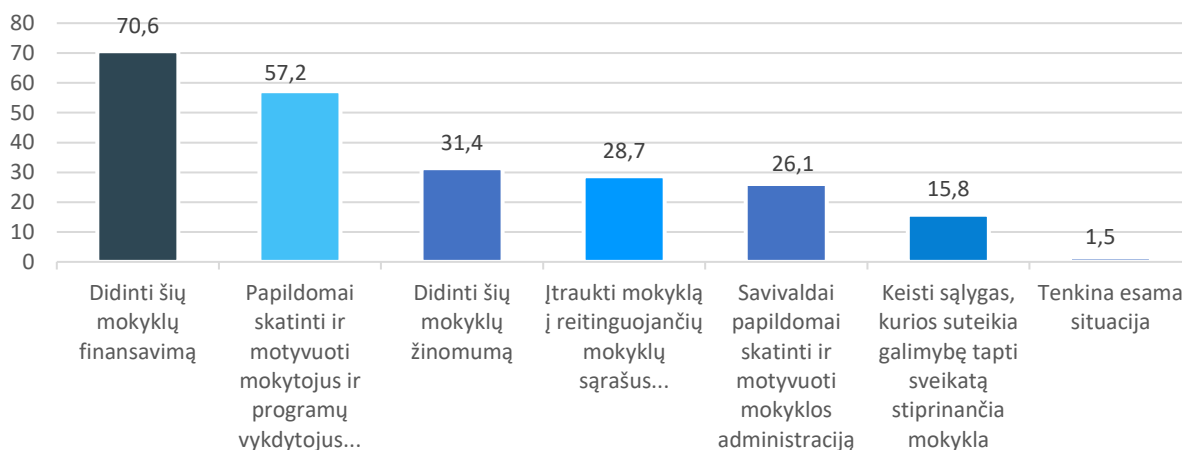
Siekiant įvertinti mokyklos bendruomenės mokinių gyvenimo pokytį, mokyklai tapus sveikatą stiprinančia mokykla, respondentų klausėme, kas pasikeitė, mokyklai tapus sveikatą stiprinančia mokykla? Respondentams buvo galima pasirinkti 3 labiausiai tinkančius variantus. Gauti rezultatai parodė, kad daugiau nei pusė respondentų (75,7 proc.), (65,8 proc.), (62,3 proc.) nurodė, jog tapus sveikatą stiprinančia mokykla organizuojama daugiau sveikatinimo renginių, bendruomenės nariai dažniau įsitraukia į sveikatinimo veiklas ir mokiniai daugiau gauna informacijos sveikatos temomis. Apie pusė respondentų (49,1 proc.) taip pat nurodė, kad gerėja mokinių fizinė, psichinė, socialinė sveikata. Daugiau nei trečdali (35,1 proc.) nurodė, kad sveikatinimo renginiuose daugiau pritraukiama mokinių tėvų (globėjų, rūpintojų), 22,1 proc. nurodė gerėjančius tarpusavio santykius tarp mokinių ir mokytojų, 19,3 proc. pažymėjo padidėjusį mokinių susidomėjimą sveikatos klausimais ir 1,8 proc. apklaustųjų nurodė, kad niekas nepasikeitė. Apibendrinus gautus rezultatus darytina išvada, kad mokyklai tapus sveikatą stiprinančia mokykla, bendruomenės gyvenimas keičiasi į gerąją pusę, nes atsiranda daugiau sveikatinimo veiklų, jose mielai dalyvaujama, gaunama daugiau informacijos sveikatos temomis, gerėja psichinė ir fizinė sveikata, formuojasi sveikos gyvensenos įgūdžiai, kuriama sveikatai palanki aplinka ir formuojasi geri tarpusavio santykiai. Nuomonių pasiskirstymą galima pamatyti 20 paveiksle.

20 pav. Mokyklai tapus sveikatą stiprinančia mokykla, vykstantys pasikeitimai bendruomenėje, respondentų nuomonių pasiskirstymas procentine išraiška.

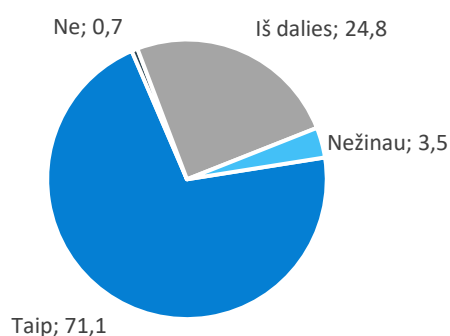
Siekiant išaiškinti, ką respondentai siūlo tobulinti, kad mokykla norėtų tapti sveikatą stiprinančia mokykla. Atsakant į šį klausimą, pasiūlyta pasirinkti 3 labiausiai atitinkančias

mokyklų administracijų atstovų nuomones. Didžioji dauguma atsakiusiųjų (70,6 proc.) siūlo didinti šių mokyklų finansavimą, daugiau nei pusė (57,2 proc.) siūlo papildomai skatinti ir motyvuoti mokytojus ir sveikatos stiprinimo programų vykdytojus, kai jie vertinami siekiant aukštesnės kategorijos, trečdalis respondentų (31,4 proc.) pasirinko atsakymą, kad reikia didinti šių mokyklų žinomumą. Taip pat beveik trečdalis (28,7 proc.) respondentų, pasirinko atsakymą, kad reikia įtraukti mokyklą į reitinguojančių mokyklų sąrašus ir suteikti papildomų bonusų už tai, kad ji vykdo sveikatos stiprinimo programą, 26,1 proc. atsakiusiųjų pažymėjo, kad reikia savivaldai papildomai skatinti ir motyvuoti mokyklos administraciją, 15,8 proc. siūlo keisti sąlygas, kurios suteikia galimybę tapti sveikatą stiprinančia mokykla ir 1,5 proc. apklaustųjų tenkina esama situacija. Apibendrinus gautus rezultatus, galima teigti, kad tik labai mažą dalį respondentų tenkina esama situacija, didžioji dalis nori, kad būtų skiriamas didesnis dėmesys šioms mokykloms, t. y. remti jas finansiškai, atkreipti dėmesį ir motyvuoti šiame projekte dalyvaujančius mokytojus ir kitus vykdytojus, kad šios mokyklos būtų žinomos, kad būtų reitinguojamos ir už tai gautų papildomus taškus. Visa tai rodo, kad sveikatą stiprinančioms mokykloms trūksta tiek politinio, tiek administracinio palaikymo vietos, savivaldos ir šalies mastu. Rezultatai vizualizuotai parodyti 21 pav.

21 pav. Mokyklų išreikšta nuomonė dėl veiklos tobulinimo, pasiskirstymas procentine išraiška.

Mums buvo svarbu sužinoti, kaip mokyklos jaučiasi būdamos tinklo narėmis, todėl paklausėme mokyklų, ar jos yra patenkintos dalyvaudamos sveikatą stiprinančių mokyklų projekte? Didžioji dauguma respondentų (71 proc.) nurodė, kad yra patenkinti, ketvirtadalis (25 proc.) nurodė, kad patenkinti iš dalies, neturėjo nuomonės šiuo klausimu 3 proc. apklaustųjų ir 1 proc. išreiškė neigiamą nuomonę. Gauti rezultatai parodė, kad didžioji dauguma mokyklų palankiai vertina dalyvavimą projekte. Nuomonių pasiskirstymą galima pamatyti 22 pav.

22 pav. Mokyklų nuomonė apie pasitenkinimą dalyvaujant sveikatą stiprinančių mokyklų projekte išreikšta procentine išraiška.

Apklausoje anketą užbaigėme atviru klausimu. Mokyklų administracijų atstovų buvo prašoma išsakyti savo nuomonę apie tai, kokią naudą mato mokykla dalyvaudama sveikatą stiprinančių mokyklų projekte. Į šį klausimą atsakė ir mintimis pasidalino 434 respondentai. Pateikti atsakymai buvo labai įvairūs, todėl buvo suskirstyti į temines grupes, atsižvelgiant į dažniausiai pasikartojančius atsakymus ir akcentuojamas naudas mokyklos bendruomenei. Mokykla, dalyvaudama sveikatą stiprinančių mokyklų projekte, mato naudą:

1. Sveikatos gerinime (fizinės, psichinės, emocinės sveikatos gerėjimas)

- Gerėja vaikų, mokytojų, darbuotojų fizinė, psichinė, emocinė sveikata.
- Skatinamas fizinis aktyvumas, sveika mityba, ugdomi higienos įpročiai.
- Vaikai mažiau serga, gerėja savijauta, didėja ištvermingumas.

2. Sveikos gyvensenos įgūdžių ugdyme

- Vaikai ir bendruomenė įgyja žinių apie sveiką mitybą, judėjimą, emocinę sveikatą.
- Nuo mažens ugdomi sveikos gyvensenos įpročiai.
- Formuojamas sąmoningas požiūris į sveikatą.

3. Bendruomeniškumo stiprinime

- Stiprėja ryšiai tarp mokyklos, mokytojų, mokinių ir tėvų (globėjų, rūpintojų), socialinių partnerių.
- Mokyklos bendruomenė tampa vieningesnė, aktyvesnė.
- Vykdoma daugiau bendrų renginių, veiklų, iniciatyvų ir kt.

4. Mokyklos prestižo ir įvaizdžio formavime

- Sveikatą stiprinančios mokyklos statusas didina mokyklos prestižą, matomumą.
- Dalyvavimas projekte bendruomenei teikia pasididžiavimą.
- Įstaiga tampa išskirtinė, daugiau matoma ir patrauklesnė tėvams (globėjams, rūpintojams).

5. Ugdymo kokybės gerinime

- Mokykloje sveikatinimo veiklos integruojamos į ugdymo turinį.
- Gerėja mokymosi sąlygos, mikroklimatas.
- Vaikai labiau įsitraukia į ugdymą, didėja motyvacija.

6. Projektinės veiklos ir partnerystės perspektyvose

- Mokykla organizuoja daugiau projektų, konkursų, edukacinių išvykų susietų su sveikatos stiprinimu.
- Bendradarbiauja su kitomis įstaigomis, vykdoma patirties sklaida.
- Atsiranda galimybė gauti finansavimą (pvz., baseinui, stadionui, mokyklos renovavimui).

7. Motyvacijoje ir atsakomybėje

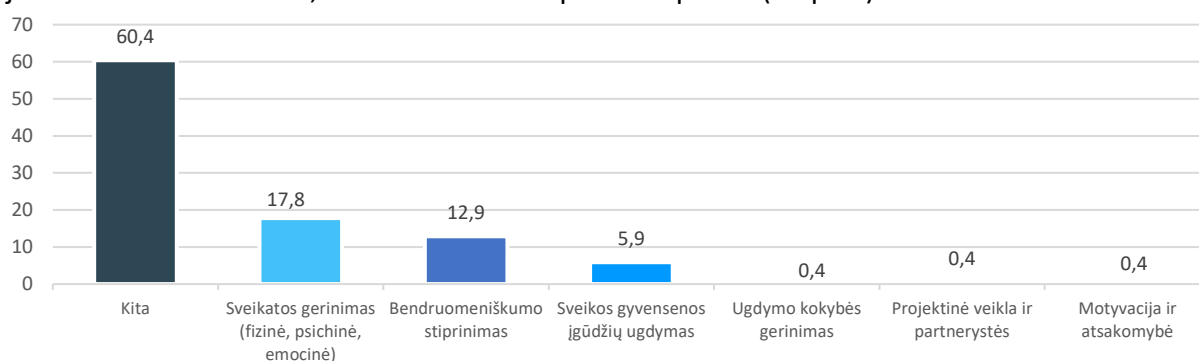
- Projektas įpareigoja planuoti, reflektuoti, siekti tikslų.
- Skatina pedagogų tobulėjimą, atsakomybę už sveikatą.
- Kryptingai įgyvendinamos strateginės sveikatinimo kryptys.

8. Mokyklų administracijų atstovai turėjo galimybę reikšti savo nuomonę ir teikti pasiūlymus

- Siūlymai mažinti biurokratijos našumą.
- Teikti daugiau naujovių.
- Skleisti daugiau informacijos apie įvairias sveikatinimo galimybes.

Pateiktas atsakymų pasiskirstymas vizualizuotai procentais pagal temines grupes parodė, kad didelė dalis apklaustųjų (17,8 proc.) mano, kad dalyvaujant sveikatą stiprinančių mokyklų projekte, gerėja mokinių fizinė, psichinė, emocinė sveikata, mažiau sergama. Dalis (12,9 proc.) respondentų mano, kad šis projektas didina bendruomeniškumą, stiprėja tarpusavio ryšiai, vykdoma daugiau bendrų veiklų. Kiek mažiau (5,9 proc.) mokyklų mano, kad šiose mokyklose mokiniai įgauna daugiau sveikos gyvensenos įgūdžių, vaikams nuo pat mažens formuojamas sąmoningas požiūris į sveikatą bei diegiamas rūpinimasis savo ir kitų sveikata. Nedidelė dalis (0,4 proc.), mokyklų mini kad dalyvavimas projekte gerina ugdymo kokybę, sveikatinimo veiklas stengiamasi integruoti į kitus dalykus, gerėja mokyklos mikroklimatas, atsiranda daugiau galimybių dalyvauti projektuose ir gauti finansavimą, sklandžiau vystosi tarpinstituciniai ryšiai, kyla pasididžiavimas mokykla. Gauti rezultatai leidžia daryti prielaidą, kad mokyklos, būdamos tinkle ir įgyvendindamos sveikatos stiprinimo programas, didžiausią naudą gauna stiprindamos mokinių sveikatą, nes stiprėja vaikų fizinė, psichinė, emocinė sveikata, mažėja sergamumas, vystomi sveikos gyvensenos įgūdžiai, taip pat šiose mokyklose gerėja tarpusavio santykiai ir didėja bendruomeniškumas, kuriama sveikatai palanki aplinka (23 pav.).

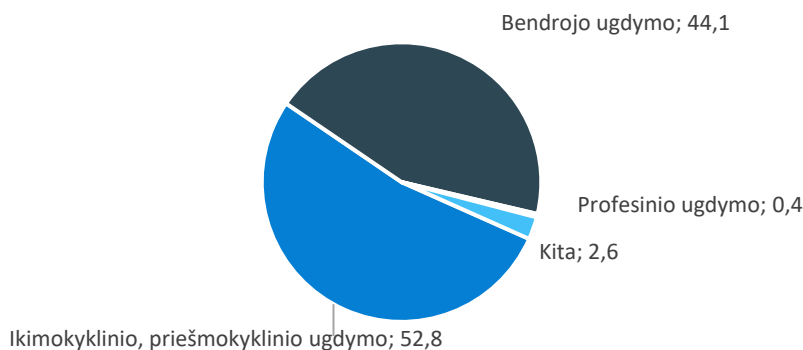

23 pav. Mokyklų gaunama nauda dalyvaujant sveikatą stiprinančių mokyklų projekte, nuomonių pasiskirstymas procentine išraiška.

3. AKTYVIŲ MOKYKLŲ APKLAUSOS REZULTATAI

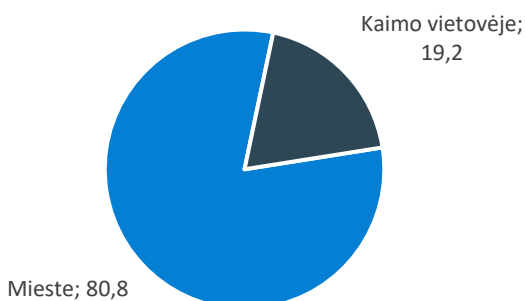
Tuo pačiu metu, kai buvo vykdoma sveikatą stiprinančių mokyklų apklausa, taip pat apklaustos ir mokyklos, turinčios aktyvios mokyklos statusą. Tokių mokyklų šalyje yra 275 ir jos sudaro 16 proc. šalies mokyklų. Šioms mokykloms pateiktą anketą sudarė 28 klausimai. Atsakymus pateikė dauguma – 229 (84 proc.) respondentų.

Vadovaujantis mokyklų pripažinimo sveikatą stiprinančiomis mokyklomis ir aktyviomis mokyklomis tvarkos aprašu (2019 m.) [1], aktyvias mokyklas taip pat sudaro įvairių tipų mokyklos: ikimokyklinio, priešmokyklinio, bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo įstaigos. Todėl pirmiausia norėta sužinoti, kokiam tipui priklauso mokykla dalyvaujanti apklausoje. Šiek tiek daugiau nei pusė – 53 proc. respondentų atsakė, kad jų mokykla priklauso ikimokyklinio, priešmokyklinio tipo mokykloms, 44 proc. respondentų teigė, kad priklauso bendrojo ugdymo mokykloms, 0,4 proc. priklauso profesinių mokyklų įstaigoms, 2,6 proc. atsakiusių pažymėjo, kad priklauso kitam tipui. Galima daryti prielaidą, kad mokyklos, nurodžiusios kategoriją „Kita“ priklauso mišraus tipo mokykloms (24 pav.).

24 pav. Mokyklų pasiskirstymas pagal tipus, procentine išraiška.

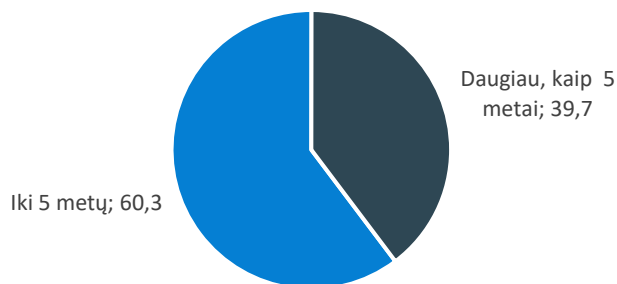
Respondentų klausėme, kokioje vietovėje mokykla yra įsikūrusi? Remiantis apklausos duomenimis 81 proc. mokyklų yra įsikūrusių mieste, 19 proc. apklaustųjų nurodė, kad jų mokykla vykdo veiklą kaimo vietovėje. Toks mokyklų ryškus pasiskirstymas pagal vietovę leidžia manyti, kad dauguma projektą įgyvendinančių aktyvių mokyklų yra mieste. (25 pav.).

25 pav. Mokyklų pasiskirstymas pagal vietovę, procentine išraiška.

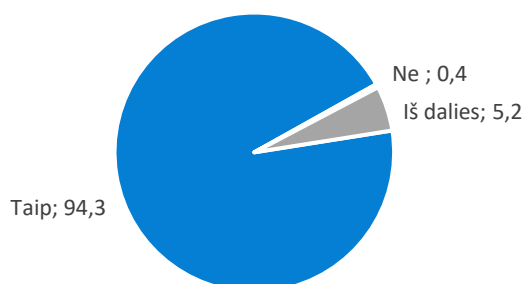
Respondentų teirautasi, kiek metų mokykla priklauso aktyvių mokyklų tinklui, kadangi aktyvios mokyklos pradėjo kurtis nuo 2019 m. Gauti atsakymai parodė, kad daugiau nei pusė

mokyklų – 60 proc. aktyviomis mokyklomis tapo 5 metų laikotarpyje ir mažiau nei pusė – 40 proc. mokyklų, nurodė, kad aktyvios yra daugiau nei 5 metai, kaip dalyvauja aktyvių mokyklų projekte. Rezultatai atskleidė, kad nemaža dalis mokyklų toliau tęsia aktyvios mokyklos veiklą. O tai reiškia, kad mokyklų bendruomenės toliau siekia didinti fizinį aktyvumą kasdieniniame savo gyvenime dalyvaudamos aktyvių mokyklų projekte. Nuomonių pasiskirstymą galima pamatyti 26 paveiksle.

26 pav. Mokyklų dalyvavimas aktyvių mokyklų projekte, procentine išraiška.

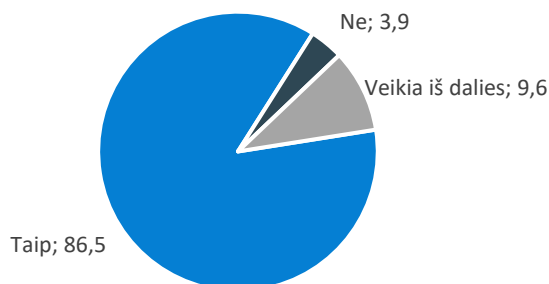
Siekiant mokyklai aktyvios mokyklos statuso, pirmiausiai reikalinga vykdyti nuoseklią fizinio aktyvumo skatinimo politiką ir ruošti mokyklos bendruomenę aktyvesniam gyvenimui, t. y. daugiau apie tai diskutuoti, fizinį aktyvumą įtraukti į mokyklos strateginius ir metinius planus, kurti fiziniam aktyvumui palankią mokyklos aplinką ir t.t.. Apklausoje metu buvo siekiama išsiaiškinti, ar mokykla įgyvendina fizinio aktyvumo skatinimo politiką? Respondentų atsakymai nudžiugino, nes jų didžioji dauguma – 94 proc. atsakė įgyvendinanti fizinio aktyvumo skatinimo politiką mokykloje, 5 proc. atsakiusių pažymėjo, kad iš dalies įgyvendina ir 1 proc. mokyklų neįgyvendina. Tai leidžia manyti, kad mokyklos administracija, kaip pagrindinė vidaus politikos formuotoja, vykdo nuoseklią mokyklos politiką bendruomenės fizinio aktyvumo skatinimo srityje (27 pav.).

27 pav. Mokyklų fizinio aktyvumo skatinimo politikos įgyvendinimas, procentine išraiška.

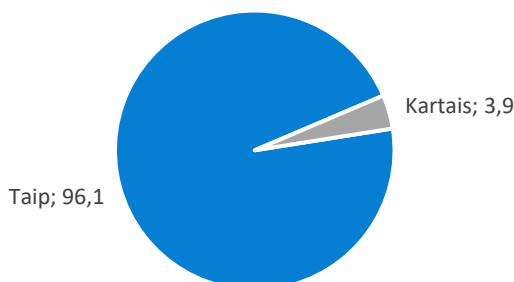
Aktyvių mokyklų atstovų buvo klausama ne tik apie vykdomą politiką, bet ir apie veikiančią mokykloje fizinio aktyvumo skatinimo grupę [3]. Nes aktyvioje mokykloje tokia grupė ar lyderis reikalingi dėl fizinio aktyvumo skatinimo mokykloje plano parengimo, veiklų įgyvendinimo ir jų koordinavimo. Paprastai šią grupę tvirtina mokyklos vadovas. Atlikus apklausą, didžioji dauguma apklaustųjų – 86 proc. pažymėjo, kad tokia grupė mokykloje veikia ir yra aktyvi, 10 proc. respondentų atsakė, kad iš dalies veikia ir gaila, kad 4 proc. nurodė, jog tokios grupės mokykloje nėra. Išanalizavus atsakymus, nustebino išreikšta nuomonė (4 proc.), kad tokios grupės mokykla neturi. Nors tokių atsakymų nedidelis kiekis, peršasi išvada, kad

mokykla, neturinti aktyviai dirbančios grupės, negali efektyviai įgyvendinti projekto. Apklaustos nuomonės šiuo klausimu pavaizduotos 28 paveiksle.

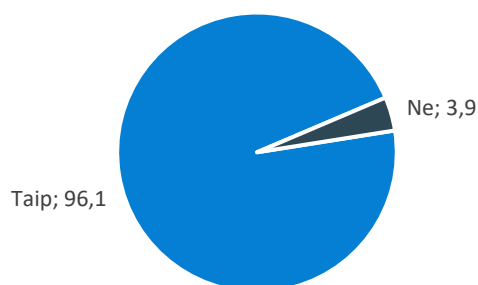
28 pav. Fizinio aktyvumo skatinimo mokykloje grupių aktyvus veikimas procentine išraiška.

Buvo svarbu sužinoti, ar mokykla organizuoja reguliarius fizinio aktyvumo renginius, kiek skiria tam dėmesio. Respondentų didelė dauguma – 96 proc. atsakė, kad reguliariai organizuoja sporto dienas, maratonus, šokių konkursus ir kitus masinius renginius, o 4 proc. atsakė, kad tokius renginius organizuoja tik kartais. Respondentų atsakymai leidžia manyti, kad mokyklose nuosekliai organizuojami fizinio aktyvumo skatinimo renginiai ir tokiu būdu bendruomenės skatinamos būti aktyviomis. Atsakymų pasiskirstymą galima pamatyti 29 paveiksle.

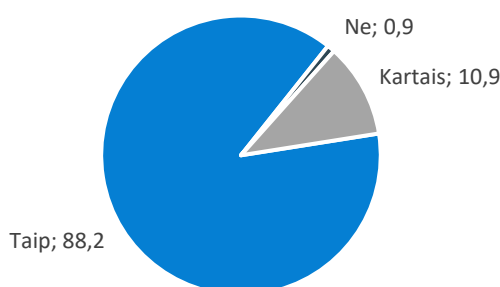
29 pav. Reguliarių fizinio aktyvumo renginių organizavimas mokyklose (procentine išraiška).

Mokyklos bendradarbiavimas ir partnerystė su kitomis įstaigomis gali žymiai padidinti bendruomenių fizinį aktyvumą, pagerinti tarpinstitucinius ryšius, skatinti pedagogų tobulėjimą. Siekdami sužinoti, ar mokykla turi partnerių ir su jais bendradarbiauja, apie tai paklausėme respondentų. Gauti rezultatai nudžiugino, nes didžioji dauguma apklaustųjų – 96 proc. bendradarbiauja su partneriais fizinio aktyvumo srityje ir 4 proc. atsakė nebendradarbiaujantys. Galima daryti prielaidą, kad nedidelė dalis mokyklų nebendradarbiauja su kitomis įstaigomis galimai dėl nepatogios mokyklos vietos ar specialistų trūkumo (30 pav.).

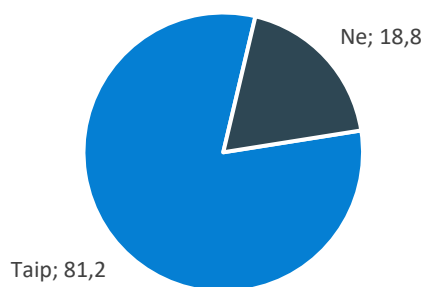
30 pav. Mokyklų bendradarbiavimas su partneriais fizinio aktyvumo srityje, pasiskirstymas (procentine išraiška).

Pastaruoju metu atlikti tyrimai rodo mažą vaikų fizinį aktyvumą. Tačiau ar mokykla išnaudoja visas galimybes, skatindama vaikus būti fiziškai aktyviais, ar vaikai ir jų tėvai (globėjai, rūpintojai) pakankamai informuojami apie veikiančius nemokamus fizinio aktyvumo būrelius, aktyvias popamokines veiklas, aktyvumą skatinančias programėles, ar jiems pakanka informacijos apie fizinio aktyvumo naudą sveikatai. Atsakiusių dauguma – 88 proc. teigė, kad pakankamai suteikia mokiniams ir jų tėvams (globėjams, rūpintojams) informacijos apie fizinio aktyvumo naudą sveikatai, 11 proc. paminėjo tik kartais užsiima informacijos sklaida ir 1 proc. mokyklų tokios informacijos neteikia (31 pav.).

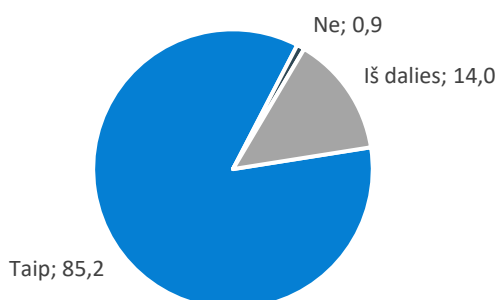
31 pav. Mokyklų informacijos sklaida mokiniams ir jų tėvams (globėjams, rūpintojams) apie fizinio aktyvumo naudą, procentinė išraiška.

Įprastai mokykloms rekomenduojama vertinti individualiai kiekvieno mokinio fizinį aktyvumą [8, 10], kad žinoti ir įvertinti jo fizinę būklę, gebėjimus ir ištvermę. Vėliau, į tai atsižvelgus, teikti bei taikyti personalizuotas fizinio aktyvumo skatinimo priemones, kurios padėtų gerinti rezultatus bei mokinio fizinę būklę. Siekiant išsiaiškinti, ar mokykla stebi ir vertina mokinių fizinio aktyvumo lygį, klausėme apie tai respondentų. Anketą užpildžiusių dauguma nuteikė pozityviai – 81,2 proc. apklaustųjų teigė, kad vertina mokinių fizinį pajėgumą, tačiau 18,8 proc. respondentų pažymėjo, kad šio vertinimo neatlieka. Galima daryti išvadą, kad beveik penktadalis mokyklų nevertina fizinio aktyvumo lygio ir tokiu atveju neturi personalizuotų duomenų apie mokinius ir negali tinkamai plėtoti jų fizinio pasirengimo, formuoti fizinio aktyvumo įgūdžių ir tuo pačiu gerinti mokinių sveikatą. Nuomonių pasiskirstymas pavaizduotas 32 paveiksle.

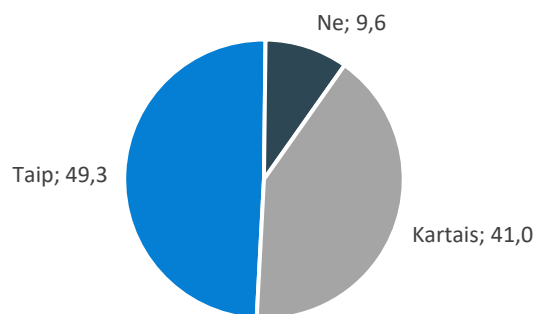
32 pav. Mokinių fizinio aktyvumo lygio stebėjimas ir vertinimas mokykloje, procentine išraiška.

Šiandieniniame technologijų pasaulyje mokyklos skatinamos išnaudoti informacinės technologijas geriems tikslams. Todėl klausėme respondentų, ar skatina mokinius dalyvauti fizinio aktyvumo veiklose per mokyklos svetainę, socialinius tinklus ar kitus informacijos šaltinius. Didelė dauguma atsakiusiųjų (85 proc.) teigė skatinantys mokinius dalyvauti fizinio aktyvumo veiklose per socialinius tinklus ar kitus informacijos šaltinius. 14 proc. respondentų pažymėjo, kad retai naudojasi socialiniais tinklais ir 1 proc. mokyklų neskatina. Gauti rezultatai parodė, kad mokyklos efektyviai naudojasi interneto teikiamomis galimybėmis, tikėtina, kad ateityje visos mokyklos panaudos socialinių tinklų bei interneto svetainių teikiamas paslaugas informacijos sklaidai (33 pav.).

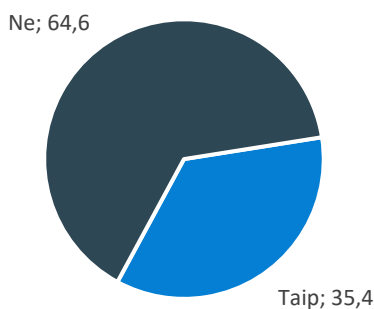
33 pav. Mokinių fizinio aktyvumo skatinimas per socialinius tinklus, procentine išraiška.

Mokyklų klausėme, ar jos organizuoja mokymus, seminarus mokytojams fizinio aktyvumo skatinimo tema. Gauti apklausos rezultatai parodė, kad beveik pusė (49 proc.) mokyklų tokius mokymus organizuoja, taip pat nemaža dalis (41 proc.) pažymėjo, kad nepastoviai organizuoja mokymus, ir labai gaila, kad dalis atsakiusiųjų (10 proc.) pažymėjo neorganizuojantys mokymų. Tokie rezultatai verčia manyti, kad dalis mokyklų atsainiai žiūri į mokytojų kompetencijų didinimą. Kai tuo tarpu žinoma, kad didžiąja dalimi įgyvendinamų fizinio aktyvumo projektų bei renginių sėkmė priklauso nuo mokytojo kompetencijos. Atsakymų pasiskirstymą galima pamatyti 34 paveiksle.

34 pav. Mokyklų organizuojami mokymai mokytojams fizinio aktyvumo temomis, procentine išraiška.

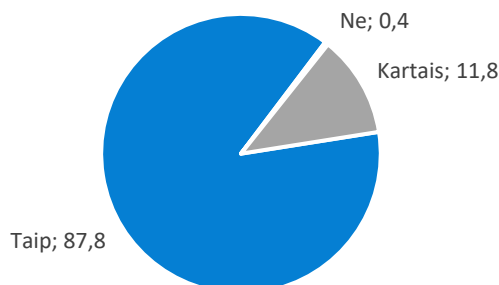
Yra ne mažai parengtų teisės aktų, rekomendacijų ir tvarkų, kurie reglamentuoja mokinių, turinčių specialiųjų ugdymo poreikių, ugdymo organizavimą. Mums rūpėjo sužinoti, kokia yra situacija aktyviose mokyklose, ar mokykla turi specialias programas, skirtas skatinti mokinių su specialiaisiais ugdymo poreikiais fizinį aktyvumą. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 14 straipsnis reglamentuojama, kad ugdymo paskirtis mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, padėti lavintis, mokytis pagal gebėjimus, įgyti išsilavinimą ir kvalifikaciją, pripažįstant ir plėtojant šių mokinių gebėjimus ir galias. Atsižvelgiant į šias nuostatas, mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymo poreikių, mokykla turėtų suteikti palankias ugdymosi sąlygas visuose dalykuose, taip pat fizinio ugdymo pamokose. Tačiau atlikti apklausos rezultatai nedžiugina, net 65 proc. apklaustųjų pažymėjo, kad tokių programų neturi ir tik 35 proc. atsakė turintys programas. Apklausos rezultatai verčia manyti, kad daugiau nei pusė mokyklų negali tinkamai užtikrinti mokinių, turinčių specialiųjų ugdymo poreikių, fizinio ugdymo. Tikėtina to priežastis – mokykla neturi galimybių mokiniui individualiai pritaikyti tinkamą aplinką (sporto salę, drabužinę, dušą, kt. sportinį inventorių), taip pat parinkti fizinio ugdymo individualų planą, parinkti tinkamus fizinio aktyvumo dalyvavimo pamokoje būdus, papildomai pasitelkti į pagalbą specialistą/padėjėją. Visa tai priklauso ir nuo fizinio ugdymo pedagogo pasirengimo bei kompetencijos ir mokyklos finansinių pajėgumų. Nuomonių pasiskirstymą galima pamatyti 35 paveiksle.

35 pav. Mokyklų pasiskirstymas pagal turimas specialias programas, skirtas skatinti fizinį aktyvumą specialiųjų ugdymo poreikių turintiems mokiniams (procentine išraiška).

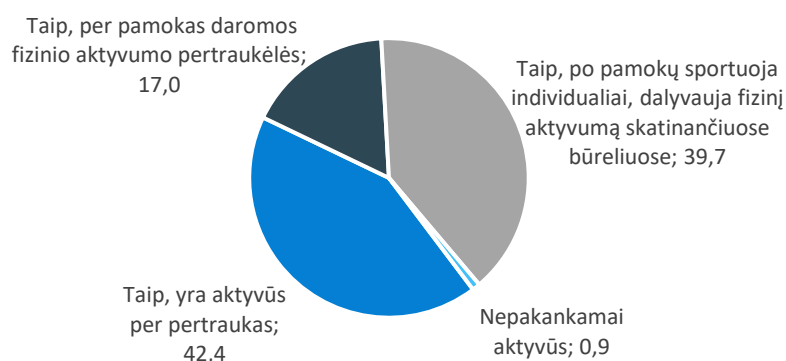
Norint didinti fizinį aktyvumą bei skatinti daugiau juo domėtis, rekomenduojama rengti masines fizinio aktyvumo veiklas (šeimos sporto dienas ir kt.) visai mokyklos bendruomenei. Ar tokias veiklas organizuoja aktyvių mokyklų bendruomenės, paklausėme mokyklų. Gauti

apklausos rezultatai parodė, kad didelė dauguma mokyklų – 88 proc. organizuoja masinius renginius ir 12 proc. pažymėjo, kad kartais mokykla organizuoja fizinio aktyvumo veiklas, skirtas visai bendruomenei, apie 0,5 proc. neorganizuoja masinių renginių. Tokiu atveju galime teigti, kad mokyklos organizuoja fizinio aktyvumo masinius renginius, į kuriuos buriami bendruomenės nariai aktyviai leisti laiką (36 pav.).

36. pav. Fizinio aktyvumo veiklų, skirtų visai mokyklos bendruomenei, pasiskirstymas procentais.

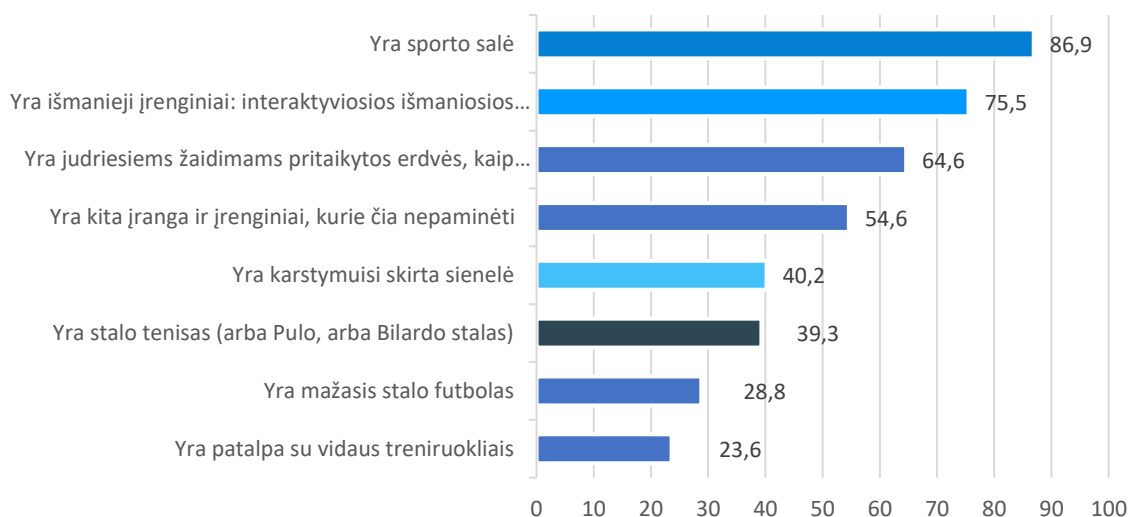
Aktyvioje mokykloje fizinis aktyvumas rekomenduojamas ištisą dieną [3]. Siekiant išsiaiškinti, kiek mokykloje skiriama dėmesio fiziniam aktyvumui, neskaitant fizinio ugdymo pamokų, respondentų buvo klausama, ar mokiniai papildomai užsiima fiziškai aktyvia veikla per pertraukas, pamokų metu, po pamokų. Respondentų buvo paprašyta pažymėti atsakymą, labiausiai atitinkantį realią mokyklos situaciją. Respondentai du atsakymus pažymėjo beveik tolygiai – 42 proc. apklaustųjų atsakė, kad aktyvūs per pertraukas, 40 proc. pažymėjo, kad yra aktyvūs po pamokų, sportuoja individualiai ar lanko būrelius, taip pat nemažai atsakusiųjų – 17 proc. teigė, kad per pamokas daro fizinio aktyvumo pertraukėles ir 1 proc. nurodė, kad yra nepakankamai aktyvūs. Apklausos rezultatai rodo, kad aktyviųjų mokyklų mokiniai yra aktyvūs, ne tik per fizinio ugdymo pamokas, bet ir kitu laiku (pertraukų metu, po pamokų, daro aktyvias pertraukėles per pamokas ir kt.). Išreikšta nuomonė pavaizduota 37 paveiksle.

37 pav. Mokinių fizinis aktyvumas dienos metu, neskaitant fizinio ugdymo pamokų (procentinė išraiška).

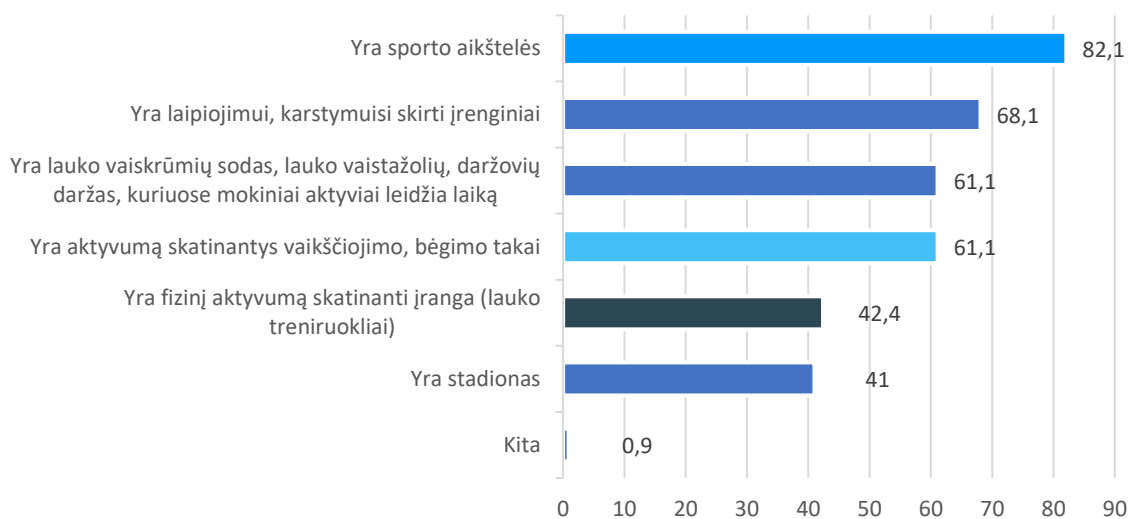
Respondentų teirautasi, apie mokyklos vidinių erdvių pritaikymą fiziniam aktyvumui ir paprašyta pažymėti keletą labiausiai atitinkančių nuomonę atsakymus iš pasiūlytų. Daugiausia respondentai žymėjo, kad turi sporto salę (86,9 proc.), taip pat didžioji dauguma (75,5 proc.) pažymėjo, kad turi išmaniuosius įrenginius: interaktyvias išmaniąsias lentas, interaktyvias grindis, ekranus ir kt., daugiau nei pusė (64,6 proc.) atsakė, kad turi judriesiems žaidimams

pritaikytas erdves, tokias kaip „Klasė“, šokinėjimo kilimėlius ar išpieštus žaidimus ant grindų paviršiaus, taip pat daugiau nei pusė mokyklų (54,6 proc.) atsakė, kad turi kitą įrangą ir įrenginius, nepaminėtus atsakymuose. Beveik tolygiai buvo pažymėti atsakymai, kad turi karstymuisi skirtą sienelę (40,2 proc.) ir (39,3 proc.), taip pat turi stalo tenisą (arba Pulo, arba Bilardo stalą), 28,8 proc. respondentų nurodė, kad turi mažąjį stalo futbolą, kiti 23,6 proc. nurodė, kad turi patalpą su vidaus treniruokliais. Pasiskirsčiusios respondentų nuomonės parodė, kad daugelyje mokyklų vidaus erdvės yra pritaikytos fiziniam aktyvumui skatinti. Nuomonių pasiskirstymą pamatyti galima 38 paveiksle.

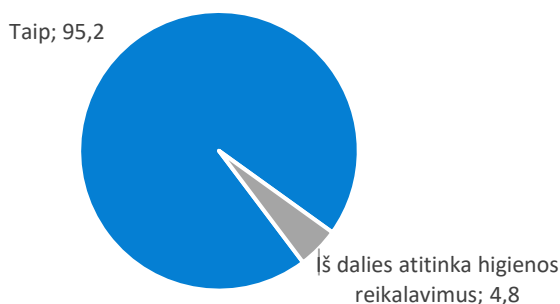
38 pav. Mokyklų vidinių erdvių pritaikymas fiziniam aktyvumui (procentine išraiška).

Taip pat mokyklų buvo teirautasi ir apie išorinių erdvių pritaikymą fiziniam aktyvumui. Didžiausia dauguma (82,1 proc.) atsakiusiųjų pažymėjo, kad turi įrengtas sporto aikšteles, daugiau nei pusė atsakiusiųjų (68,1 proc.) pažymėjo, kad turi įrengtus laipiojimui, karstymuisi skirtus įrenginius/sieneles, vienodai pasiskirstė pažymėti atsakymai (61,1 proc.), kad yra įrengti aktyvumą skatinantys vaikščiojimo, bėgimo takai. Mokyklos nurodė, kad taip pat turi įrengtus lauko vaiskrūmių sodus, lauko vaistažolių, daržovių daržus/lysves, kuriuose mokiniai aktyviai leidžia laiką. Šiek tiek mažiau nei pusė (42,4 proc.) respondentų pažymėjo kad turi įsirengę lauko treniruoklius ir 41 proc. nurodė, kad mokykla turi stadioną, o 0,9 proc. pasirinko atsakymą „kita“. Išanalizavus duomenis, galima teigti, kad aktyvios mokyklos turi įrengtas ir pritaikytas fiziniam aktyvumui skatinti išorines erdves. Tai galima pamatyti vizualizuotame 39 paveiksle.

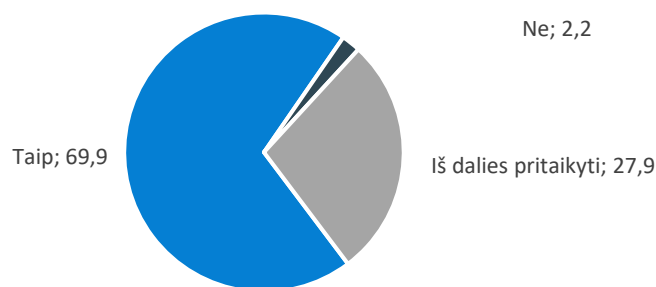
39 pav. Mokyklų išorinių erdvių pritaikymas fiziniam aktyvumui skatinti (procentine išraiška).

Siekiant išsiaiškinti, ar mokyklos žaidimų aikštelės, klasės, koridoriai yra saugūs, švarūs ir atitinka higienos reikalavimus, didžioji dauguma respondentų (95 proc.) pažymėjo turintys saugias patalpas ir įrenginius, 5 proc. nurodė, kad mokyklos aplinka atitinka tik iš dalies higienos reikalavimus (40 pav.).

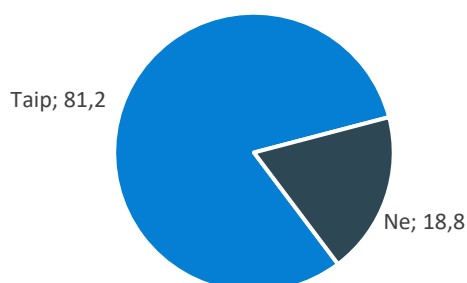
40 pav. Mokyklos aplinkos atitikimas higienos reikalavimams (procentine išraiška).

Respondentų teirautasi, ar mokyklos žaidimų aikštelės, klasės, koridoriai yra pritaikyti pagal mokinių amžių ir specialiuosius poreikius? Didžioji dauguma (70 proc.) apklaustųjų atsakė turintys pritaikytą aplinką pagal vaikų amžių ir specialiuosius poreikius, 28 proc. respondentų nurodė, kad iš dalies yra pritaikytos klasės, koridoriai, žaidimų aikštelės ir 2 proc. pažymėjo nepritaikę aplinkos. Gauti rezultatai leidžia manyti, kad mokyklos stengiasi atsižvelgti į vaikų poreikius, išskiriant juos pagal amžių ir kitas sąlygas, tačiau trečdaliui mokyklų reikalinga labiau pasitempti šioje srityje (41 pav.).

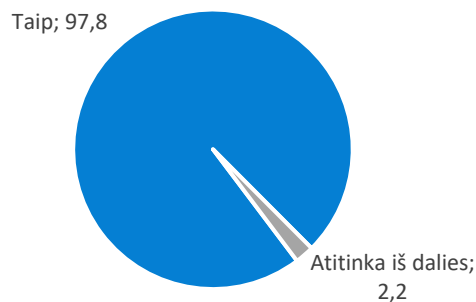
41 pav. Mokyklos vidinių ir išorinių erdvių (klasių, koridorių, žaidimo aikštelių) pritaikymas pagal amžiaus grupes, specialiuosius poreikius (procentine išraiška).

Skatindami mokyklų bendruomenes daugiau domėtis fiziniu aktyvumu ir būti aktyviais, turime sudaryti tam palankias sąlygas: įrengti ir pritaikyti fizinį aktyvumą skatinančias erdves, teikti daugiau informacijos apie aktyvaus gyvenimo naudą sveikatai, taip pat atverti duris, kad patalpos, skirtos fiziniam aktyvumui, būtų prieinamos bendruomenei ne tik pamokų metu, bet ir joms pasibaigus. Ar tokią galimybę turi mokyklų bendruomenės? Didžioji dauguma – 81 proc. respondentų atsakė, kad suteikia galimybę bendruomenės nariams užsiimti fiziniu aktyvumu po pamokų, tačiau 19 proc. atsakiusių nurodė neturintys tokių galimybių. Išanalizavę rezultatus, galime daryti prielaidą, kad tose mokyklose, kuriose nėra galimybės užsiimti fiziniu aktyvumu po pamokų, tikėtina nėra ir bendruomenės poreikio šiai veiklai, arba tam skirtų sąlygų (fizinio aktyvumo įrenginių, budinčių mokytojų ir kt.). Respondentų atsakymai vizualizuotai parodyti 42 paveiksle.

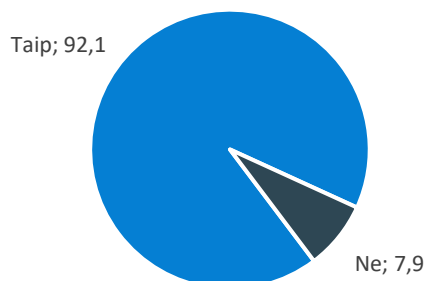
42 pav. Mokyklos bendruomenės narių galimybė pasinaudoti fiziniam aktyvumui skirtomis patalpomis po pamokų, nuomonių pasiskirstymas (procentine išraiška).

Respondentų teirautasi, ar įrenginiai, skirti fiziniam aktyvumui, saugūs ir atitinka higienos normų reikalavimus? Gauti apklausos rezultatai nudžiugino, nes beveik visi atsakiusieji – 98 proc. teigė, kad įrenginiai, skirti fiziniam aktyvumui yra saugūs ir atitinka higienos normų reikalavimus ir 2 proc. atsakiusių pažymėjo, kad iš dalies atitinka higienos reikalavimus (43 pav.)

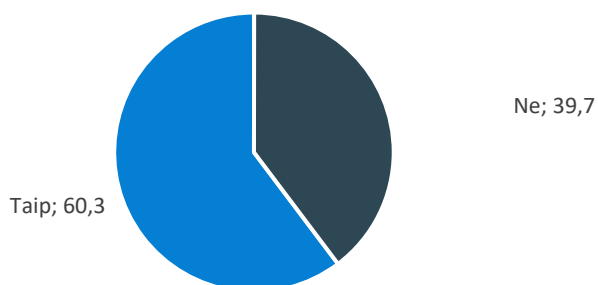
43 pav. Fiziniam aktyvumui skirtų įrenginių atitiktis higienos normų reikalavimams, procentine išraiška.

Aktyvios mokyklos pagrindinis principas – būti aktyviems visą dieną. Todėl mokykla turėtų skatinti bendruomenės narių aktyvų keliavimą į mokyklą ir iš jos (pėsčiomis, dviračiais, mechaniniais paspirtukais ir kt.), ne tik išlikti aktyviais per pamokas, pertraukas ar po pamokų. Apie skatinimą keliauti bei aktyvų mokinių keliavimą į mokyklą paklausti respondentai atsakė, kad jų didžioji dauguma – 92 proc. skatina aktyvų atvykimą į mokyklą ir deja 8 proc. atsakė neskatinantys. Remiantis apklausos rezultatais, galime teigti, kad daugelis aktyvių mokyklų laikosi pagrindinio principo – būti aktyviais visą dieną bei skatina rinktis aktyvias keliavimo priemones, tačiau kita dalis mokyklų, atsakiusių neigiamai, turėtų į tai atkreipti dėmesį ir pasiūlyti mokiniams bei kitiems bendruomenės nariams rinktis aktyvų keliavimą į mokyklą (44 pav.).

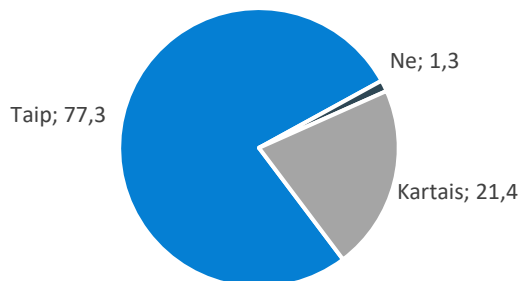
44 pav. Mokinių skatinimas keliauti į mokyklą ir iš jos pasirenkant fiziškai aktyvias priemones ir būdus (procentine išraiška).

Ragindami mokinius atvykti į mokyklą dviračiais, mechaniniais paspirtukais, riedlentėmis ar kt. fiziškai aktyviomis priemonėmis, turėtume įrengti joms saugias laikymo aikšteles. Apie tai paklausti respondentai atsakė, kad jų daugiau nei pusė (60 proc.) turintys įrengtas saugias dviračių laikymo aikšteles ir ne maža dalis respondentų – 40 proc. pažymėjo, kad neturi įsirengę saugių dviračių aikštelių. Išanalizavus gautus rezultatus, peršasi išvada, kad ne visos mokyklos skiria pakankamai dėmesio mokinių aktyvaus keliavimo transporto priemonių laikymui (45 pav.).

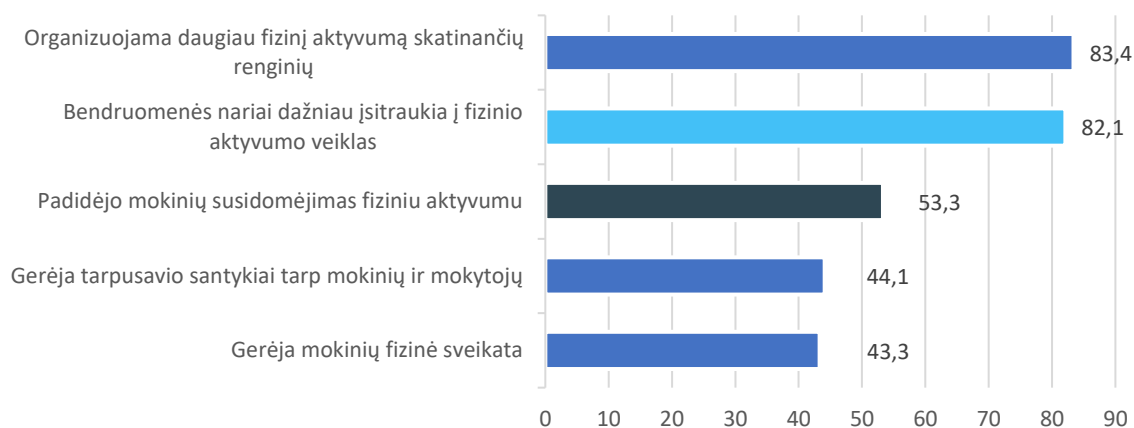
45 pav. Mokyklos teritorijoje įrengtos aikštelės dviračiams (procentine išraiška).

Respondentų teirautasi apie mokyklos įsitraukimą į miesto ar rajono organizuojamus masinius renginius, tokius kaip pėsčiųjų žygiai, proginiai masiniai bėgimai, vaikščiojimas ir žingsnių matavimas bei kt. Užpildžiusiųjų anketas didžioji dauguma (77 proc.) atsakė dalyvaujantys masiniuose miesto/rajono organizuojamuose renginiuose, kiti respondentai (22 proc.) pažymėjo tik retkarčiais dalyvaujantys ir 1 proc. atsakiusiųjų pažymėjo nedalyvaujantys tokiuose renginiuose. Gauti rezultatai parodė, kad mokyklos noriai dalyvauja masiniuose miesto ar rajono renginiuose. Taip pat galima daryti prielaidą, kad tie respondentai, kurie nurodė tik retkarčiais dalyvaujantys masiniuose renginiuose, neturi pakankamai galimybių ar tinkamų sąlygų pilnai įsitraukti į šias veiklas (mokykla nutolusi nuo miesto ar rajono, stokojama tam reikalingų resursų, trūksta informacijos). Nuomonių pasiskirstymas pavaizduotas 46 paveiksle.

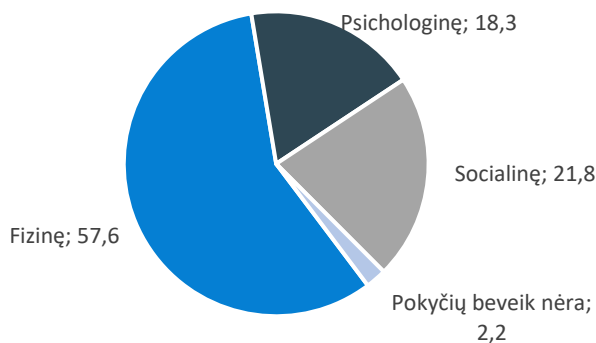
46 pav. Mokyklos dalyvavimas miesto, rajono organizuojamuose fizinių aktyvumą skatinančiuose masiniuose renginiuose (procentine išraiška).

Siekiant išsiaiškinti, kaip keičiasi mokyklos bendruomenės, mokinių gyvenimas, mokyklai tapus aktyvia mokykla, paklausėme apie tai respondentų. Respondentai atsakydami galėjo pasirinkti ir pažymėti 3 iš pasiūlytų 5 variantų. Atsakiusių į anketą didžioji dauguma 83,4 (27 proc.) teigė, kad mokykla organizuoja daugiau fizinių aktyvumą skatinančių renginių, taip pat panašiai 82,1 (27 proc.) mano, kad bendruomenės nariai dažniau įsitraukia į fizinio aktyvumo veiklas. Daugiau nei pusė 53,3 (18 proc.) respondentų pastebėjo, kad padidėjo mokinių susidomėjimas fiziniu aktyvumu, šiek tiek mažiau nei pusė 44,1, (14 proc.) atsakiusiųjų teigė, kad gerėja tarpusavio santykiai tarp mokinių ir mokytojų, taip pat panašus kiekis 43,3 (14 proc.) atsakiusių mano, kad gerėja mokinių fizinė sveikata. Gavus apklausos rezultatus galime teigti, kad mokyklų buvimas aktyvia mokykla daro teigiamą įtaką mokiniams ir mokyklos bendruomenei ir didina fizinį aktyvumą (47 pav.).

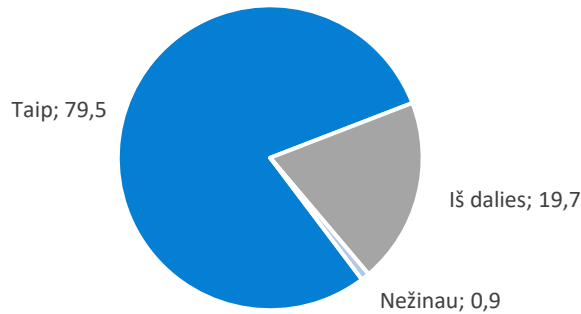
47 pav. Mokyklos bendruomenės, mokinių gyvenimo pokytis mokyklai tapus aktyvia mokykla, nuomonių pasiskirstymas (procentine išraiška).

Mokyklos administracijos atstovų teirautasi, kokią didžiausią naudą mokyklos bendruomenei teikia buvimas aktyvia mokykla? Respondentams pateikėme keltą atsakymo variantų, iš kurių galima buvo pasirinkti vieną atsakymą. Apklausa parodė, kad daugiau nei pusė (58 proc.) apklaustųjų mano, jog gauna fizinę naudą, beveik trečdalis respondentų (22 proc.) atsakė, kad gauna socialinę naudą. Kad gauna psichologinę naudą, nurodė taip pat panaši dalis (18 proc.) respondentų ir mažiausia dalis (2 proc.) respondentų įvardijo, kad pokyčių beveik neįvyko, kuomet mokykla tapo aktyvia mokykla. Respondentų nurodytą naudą galima pamatyti 48 paveiksle.

48 pav. Buvimo aktyvia mokykla nauda mokyklos bendruomenei, nuomonių pasiskirstymas (procentine išraiška).

Kadangi aktyvių mokyklų projektas veikia 7 metus, mums buvo svarbu sužinoti, ar mokyklos yra patenkintos dalyvaudamos aktyvių mokyklų projekte? Atlikus anketinių duomenų analizę paaiškėjo, kad didžioji dalis apklaustųjų – 79 proc. yra patenkinti dalyvavimu aktyvios mokyklos projekte ir iš dalies patenkinti – 20 proc., 1 proc. respondentų nurodė „nežinau“. Gautais rezultatais galime pasidžiaugti ir daryti išvadą, kad aktyvių mokyklų projektas yra pagrįstas ir būtina jį plėtoti ateityje (49 pav.).

49 pav. Mokyklų dalyvavimo aktyvios mokyklos projekte pasitenkinimo lygis išskirtas procentine išraiška.

Apklausoje buvo pateiktas ir vienas atviras klausimas. Mokyklų administracijų atstovų paprašėme keliais sakiniais plačiau paaiškinti, kokią jie mato naudą dalyvaudami aktyvios mokyklos projekte. Į pateiktą klausimą gavome 201 atsakymą. Gauti atsakymai buvo įvairūs, todėl juos analizavome ir suskirstėme į temines grupes, kurios atspindi pagrindines naudas mokyklai, taip pat šiose išskirtose kategorijose pateikti konkretūs atsakymų pavyzdžiai, kuriuos paminėjo mokyklos:

Fizinės ir psichinės sveikatos gerinimas

- Gerėja vaikų fizinė sveikata, darbingumas, emocinė savijauta.
- Mažėja sergamumas, stiprėja imunitetas, vaikai tampa atsparesni ligoms.
- Judėjimas padeda mažinti stresą, gerina nuotaiką.
- Gerėja mokinių sveikatos rodikliai.

Fizinio aktyvumo didėjimas

- Rengiama daugiau fizinio aktyvumo veiklų ir renginių.
- Mokiniai aktyviau įsitraukia ir dalyvauja sportinėse veiklose.
- Daugeliui bendruomenės narių judėjimas tampa kasdienės veiklos dalimi.
- Įtraukiami į fizinę veiklą tėvai (globėjai, rūpintojai), mokytojai, visa bendruomenė.
- Atsiranda naujų tradicinių renginių (pvz., „Estafetės direktoriaus taurei laimėti“).

Bendruomeniškumo stiprinimas

- Gerėja tarpusavio santykiai tarp mokinių, mokytojų, tėvų (globėjų, rūpintojų).
- Stiprinamas bendruomenės susitelkimas, labiau įtraukiamos šeimos.
- Organizuojama daugiau bendrų veiklų, atsiranda produktyvus komandinis darbas.
- Pasitelkiamas bendradarbiavimas su socialiniais partneriais – atsiranda didesnės galimybės fiziniam aktyvumui, gerosios patirties sklaidai.

Motyvacija ir įsitraukimas

- Didėja motyvacija judėti, būti aktyviems.
- Mokiniai siūlo idėjas, noriai patys dalyvauja.
- Projektas įpareigoja veikti kryptingai.
- Atsiranda pasididžiavimas savo mokykla.

Ugdymo proceso kokybės gerinimas

- Judėjimas integruojamas į kitas pamokas (pvz., kalbą, matematiką).
- Pamokos tampa įdomesnės, mokiniai labiau susikaupę.
- Gerėja mokymosi rezultatai.
- Taikomi kūrybiški, inovatyvūs mokymosi metodai.

Veiklos planavimas ir struktūra

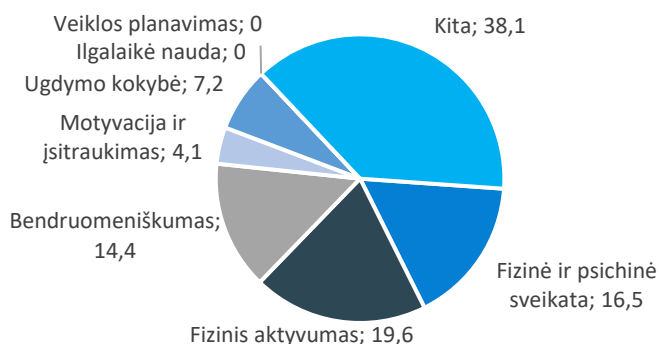
- Veiklos vykdomos pagal planą, tampa nuoseklios.
- Projektas padeda sistemingai integruoti fizinį aktyvumą į mokyklos gyvenimą.
- Gerėja mokyklos įvaizdis kitų ugdymo mokyklų kontekste.

Ilgalaikė nauda ir vertybės

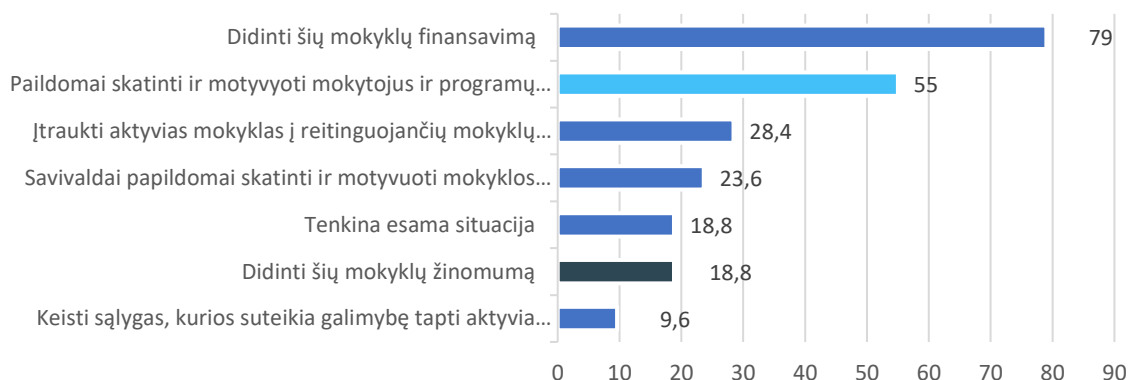
- Ugdomi sveikos gyvensenos įpročiai visam gyvenimui.
- Formuojama aktyvi, sveikatai palanki mokyklos kultūra.
- Projektas prisideda prie tvarumo.

Išskiriant atsakymų pasiskirstymą pagal temines grupes procentais, matome, kad didžiausią grupę sudaro nuomonių įvairovė (38,1 proc.), kuri priskirta kategorijai „Kita“, didelė dalis (19,6 proc.) atsakiusiųjų mato naudą, nes bendruomenėje padidėjo fizinis aktyvumas, taip pat ne maža dalis respondentų (16,5 proc.) paminėjo fizinės ir psichinės sveikatos naudą mokiniams ir kitiems bendruomenės nariams, 14,4 proc. apklaustųjų mato naudą stiprinant bendruomeniškumą: bendras projektines veiklas, bendradarbiavimą su partneriais fizinio aktyvumo srityje. Įgyvendinant aktyvios mokyklos projektą, dalis respondentų (7,2 proc.) nurodė, kad mokykloje pagerėjo ugdymo kokybė, taip pat šių mokyklų bendruomenėse padidėjo motyvacija aktyviau gyventi (4,1 proc.). Gauti rezultatai yra panašūs su apklausos rezultatais, gautais apklausus sveikatą stiprinančias mokyklas, kai mokyklų buvo klausama apie naudą ir jos galėjo pasirinkti vieną atsakymą iš siūlomų variantų (23 pav.). Palyginus šiuos du gautus rezultatus (23 pav. ir 27 pav.), galima daryti išvadą, kad mokykla, būdama aktyvia mokykla, didžiausią naudą gauna gerinant fizinę, psichinę ir socialinę, emocinę sveikatą, taip pat bendradarbiaudama su partneriais, bendruomeniškumo stiprinimą mokykloje. Nuomonių pasiskirstymas pagal temines kategorijas, kurios parodo kokią dalį sudaro konkreti išskirta grupė, pateiktas vizualizuotame 50 paveiksle.

50. pav. Aktyvios mokyklos gaunama nauda dalyvaujant projekte, respondentų nuomonių pasiskirstymas procentine išraiška.

Igyvendinant aktyvios mokyklos projektą, norėjome sužinoti šių mokyklų administracijos atstovų nuomonę, apie aktyvių mokyklų veiklos tobulinimą ir paprašėme pažymėti 3 labiausiai atitinkančius jų nuomonę jau pateiktus atsakymus. Respondentai nurodė, kad labiausiai norima didinti šių mokyklų finansavimą 34 proc. (79), taip pat siūloma papildomai skatinti ir motyvuoti mokytojus ir fizinio aktyvumo skatinimo programų vykdytojus, kai jie vertinami siekiant aukštesnės kategorijos – 24 proc.(55) ir 12 proc. (28,4) respondentų siūlo įtraukti mokyklą į reitinguojančių mokyklų sąrašus, taip pat suteikti papildomų bonusų už tai, kad ji vykdo aktyvios mokyklos programą, taip pat 10 proc. (23,6) atsakiusiųjų nurodė, kad savivalda turėtų papildomai skatinti ir motyvuoti mokyklos administraciją. Vienodai, po 8 proc. (po 18,8) buvo pažymėta, kad, reikalinga didinti šių mokyklų žinomumą ir tiek pat respondentų nurodė, kad tenkina esama situacija, ir mažiausiai 4 proc. (9,6) respondentų pasirinko atsakymą, kad reikėtų keisti sąlygas, kurios suteikia galimybę tapti aktyvia mokykla. Gauti rezultatai parodė, kad mokyklai yra labai svarbus finansavimo klausimas vykdant aktyvios mokyklos projektą. Darytina išvada, kad vykdomas projektas reikalauja papildomų lėšų įgyvendinant fizinio aktyvumo veiklas bei kuriant fiziniam aktyvumui palankią aplinką. Taip pat yra svarbu motyvuoti mokytojus bei kitus projekto vystytojus skirstant kategorijas, kadangi už projekto įgyvendinimą atlygis mokykloje nenumatytas. Ne mažiau svarbu pačią mokyklą įtraukti į reitinguojančių mokyklų sąrašus, kad ji gautų papildomų taškų už aktyvios mokyklos projekto vykdymą ir bendruomenės fizinio aktyvumo didinimą (51 pav.).

51pav. Mokyklų administracijų atstovų pasirinkta nuomonė, kas galėtų skatinti aktyvios mokyklos veiklą (procentinė išraiška).

4. IŠVADOS

4.1. Sveikatą stiprinančių mokyklų apklausos rezultatų išvados

1. Nustatyta, kad dauguma mokyklų priklauso abiem tinklams – aktyvių mokyklų ir sveikatą stiprinančių mokyklų – ir yra patenkintos dalyvavimu projekte. Tai rodo, kad iniciatyva yra ne tik aktuali, bet ir vertinama kaip naudinga.
2. Beveik visos mokyklos savo tikslus sieja su sveikata ir gerove, turi parengtas ir įgyvendinamas sveikatos stiprinimo programas, rodydamos kryptingą ir tvarią tinklų veiklą.
3. Nors dauguma bendruomenės narių dalyvauja veiklose, trečdalis mokyklų nurodo, kad jų įsitraukimas nėra pakankamas. Ypač mažas yra tėvų dalyvavimas sveikatinimo renginiuose, o trečdalis mokyklų net neapklausia bendruomenės dėl sveikatos poreikių. Tai rodo, kad tėvų įsitraukimas yra nepakankamas.
4. Beveik visos mokyklos laikosi sveikos gyvensenos principų, turi aiškias taisykles, kurios padeda formuoti sveikatai palankią mokyklos aplinką ir kultūrą. Didžiojoje daugumoje mokyklų aktyviai veikia sveikatos stiprinimo darbo grupės, kurios užtikrina programų įgyvendinimą. Tačiau tik šiek tiek daugiau nei pusė apklaustųjų mokyklų sistemingai renka duomenis apie mokinių sveikatą, o tai riboja galimybę priimti duomenimis grįstus sprendimus.
5. Teigiamai vertintinas bendradarbiavimas su vietos partneriais, kuris padeda stiprinti sveikatos ugdymo veiklas. Tapus sveikatą stiprinančia mokykla, mokyklos bendruomenės nariai aktyviau įsitraukia į veiklas, gerėja žinios sveikatos srityje, psichinė ir fizinė sveikata, formuojasi sveikos gyvensenos įgūdžiai, o mokyklos mikroklimatas tampa visiems bendruomenės nariams palankesnis.
6. Dauguma respondentų siūlo didinti finansavimą, taip pat skatinti mokytojus ir reitinguoti mokyklas, o trečdalis siūlo didinti jų žinomumą.

4.2. Aktyvių mokyklų apklausos rezultatų išvados

1. Dalyvavimas projekte vertinamas teigiamai, o tai leidžia daryti išvadą, kad aktyvių mokyklų iniciatyva yra pasiteisinusi. Beveik visos aktyvios mokyklos taiko fizinio aktyvumo skatinimo politiką, turi fizinio aktyvumo grupes ir organizuoja reguliarius bendruomenės renginius, kas rodo, jog ši iniciatyva yra ne tik aktuali, bet ir sėkmingai integruota į mokyklų veiklą, atspindint sistemingą ir bendruomenę įtraukiantį požiūrį.
2. Ypač vertintinas mokyklų bendradarbiavimas su partneriais fizinio aktyvumo srityje, tai pabrėžė didžioji dauguma mokyklų.
3. Mokyklos aktyviai pasitelkia socialinius tinklus fizinio aktyvumo skatinimui, užtikrindamos informacijos sklaidą mokiniams ir jų tėvams, atspindėdamos šiuolaikišką ir inovatyvų komunikacijos požiūrį. Nors 81 proc. mokyklų stebi mokinių fizinio aktyvumo lygį, beveik penktadalis to nedaro, o tai riboja galimybę vertinti veiklų efektyvumą. Taip pat tik 35 proc. mokyklų turi fizinio aktyvumo programas specialiųjų poreikių mokiniams – tai rodo nepakankamą įtraukties užtikrinimą.
4. Nustatyta, kad tik 49 proc. mokyklų reguliariai organizuoja mokymus mokytojams fizinio aktyvumo tema, tokiu būdu keliami rizika fizinio aktyvumo veiklų kokybei bei tęstinumui.
5. Fizinės erdvės mokyklose dažnai pritaikytos aktyvumui – sporto salės, aikštelės, treniruokliai, interaktyvūs įrenginiai ir takai rodo, kad infrastruktūra atitinka šiuolaikinius poreikius. Taip pat vertintina, kad dauguma mokyklų atveria erdves po pamokų bendruomenės nariams, skatina

aktyvų keliavimą į mokyklą, nors tik 60 proc. turi dviračių laikymo aikštes – tai rodo, kad infrastruktūros plėtra dar galėtų būti stiprinama.

6. Mokyklos aktyviai dalyvauja miesto ir rajono renginiuose, o projektas teikia fizinę, psichologinę ir socialinę naudą – tai patvirtino net 98 proc. respondentų. Didesnės daugumos respondentų nuomone, pastebimas mokinių fizinės sveikatos gerėjimas, didesnis bendruomenės įsitraukimas ir geresni tarpusavio santykiai.

7. Respondentai siūlo stiprinti projektą per papildomą finansavimą, mokytojų motyvavimą, mokyklų reitingavimą ir žinomumo didinimą. Savivaldybėms rekomenduojama aktyviau remti šias mokyklas ir jų administracijas.

8. Apibendrinant, aktyvios mokyklos projektas yra reikšmingas ir efektyvus, tačiau jo poveikis galėtų būti dar didesnis, jei būtų stiprinamas įtraukties aspektas, mokytojų kompetencijos ugdymas ir infrastruktūros plėtra.

5. REKOMENDACIJOS, SKIRTOS SVEIKATĄ STIPRINANČIŲ MOKYKLŲ IR AKTYVIŲ MOKYKLŲ VEIKLOS EFEKTYVUMUI GERINTI

5.1 Rekomendacijos sveikatą stiprinančioms mokyklų tinklo plėtrai ir efektyvumo gerinimui:

Valstybės ir savivaldybių institucijoms ir kitoms įstaigoms:

- Didinti tarpsektorinį bendradarbiavimą tarp sveikatos, švietimo ir savivaldos sektorių.
- Siūlytina skirti papildomą finansavimą esamoms ir besikuriančioms mokykloms, kurios įgyvendina ilgalaikes sveikatos stiprinimo programas, kuria ir palaiko sveikatai palankią aplinką bei yra sveikatą stiprinančios mokyklos. Sudaryti palankias sąlygas mokytojų ir kitų sveikatos stiprinimo programų vykdytojų kvalifikacijos kėlimui.
- Ateities perspektyvoje būtina stiprinti šių mokyklų palaikymą – tiek finansinį, tiek motyvacinį.

Mokykloms:

- Skatinti tėvų (globėjų, rūpintojų) įsitraukimą į sveikatinimo veiklas:
 - Organizuoti informacines kampanijas tėvams (globėjams, rūpintojams) mokinių sveikatos stiprinimo klausimais.
 - Įtraukti tėvus (globėjus, rūpintojus) į sveikatinimo veiklų planavimą, vykdymą bei dalyvavimą.
 - Organizuoti kasmetinius masinius sveikatinimo renginius, įtraukiančius mokinių šeimos narius.
- Laikytis sveikos gyvensenos principų: parengti ir taikyti sveikos gyvensenos taisykles, sveikos gyvensenos principus integruoti į visas veiklos sritis.
- Plėsti duomenų rinkimą apie mokyklos bendruomenės narių sveikatą: pasitelkiant sveikatos specialistus, sistemingai rinkti ir analizuoti duomenis apie mokinių sveikatą. Vykdyti individualias konsultacijas mokiniams, tėvams (globėjams) dėl mokinio sveikatos gerinimo.
- Bent kartą metuose rengti apklausas, skirtas mokytojams, mokiniams, kitiems bendruomenės nariams dėl jų sveikatos gerinimo poreikio ir / ar dėl bendruomenės narių psichologinio klimato gerinimo, priimti sprendimus ir juos įgyvendinti.
- Gerinti mokyklos aplinkos prieinamumą specialiųjų poreikių turintiems vaikams: skirti lėšų mokyklos infrastruktūros pritaikymui specialiųjų ugdymo poreikių vaikams.

Stiprinti mokytojų kompetencijas:

- Skatinti mokytojus didinti kompetencijas sveikatos stiprinimo klausimais ir organizuoti sistemingus kvalifikacijos kėlimo mokymus sveikatos stiprinimo temomis.

Didinti sveikatą stiprinančių mokyklų žinomumą visuomenėje:

- Vietos politikams, įgyvendinantiems sveikatos politiką savivaldybėje, atkreipti dėmesį į sveikatą stiprinančias mokyklas, palaikyti jų vystymą ir plėtrą.
- Sudaryti sąlygas mokytojams viešinti gerąją praktiką bei skleisti sveikatos stiprinimo idėjas mokykloje ir už jos ribų.
- Institucijoms, vykdančioms mokyklų reitingavimą, įtraukti sveikatą stiprinančias mokyklas į reitinguojančių mokyklų sąrašus, suteikti papildomų paskatų.
- Mokykloms dalyvauti šalies ir tarptautiniuose renginiuose, viešinant sveikatą stiprinančios mokyklos vardą bei skleidžiant sveikatos stiprinimo idėjas.

Skatinti inovacijas:

- Sveikatos ir švietimo sektoriams kurti naujas iniciatyvas, skatinančias sveiką gyvenimą ir mokyklos bendruomenės įsitraukimą.
- Skatinti mokytojus naudoti informacines technologijas sveikatos stiprinimo veiklų įgyvendinimui bei viešinimui.

Higienos institutui didinti sveikatą stiprinančių mokyklų plėtrą:

- Teikti metodinį palaikymą mokyklų bendruomenėms sveikatos stiprinimo srityje.
- Didinti mokytojų ir kitų specialistų kompetencijas sveikatos stiprinimo programų rengimo bei vertinimo srityje ir kitais sveikatos stiprinimo klausimais.
- Skleisti sveikatą stiprinančių mokyklų gerąją patirtį, organizuojant renginius ir dalinantis informaciją soc. tinkluose.
- Viešinti sveikatą stiprinančių mokyklų tinklo veiklą panaudojant įvairias komunikavimo priemones (pranešimų skaitymas konferencijose, susijusiose su vaikų sveikatos stiprinimu, informacinės medžiagos kūrimas ir kt.).

5.2.Rekomendacijos aktyvioms mokykloms

Valstybės ir savivaldybių institucijoms:

- Skirti finansines paskatas aktyvioms mokykloms fizinio aktyvumo skatinimo mokyklose planų įgyvendinimui bei fiziniam aktyvumui palankios mokyklos aplinkos kūrimui.
- Didinti mokytojų ir kitų projekto vykdytojų motyvaciją finansiškai arba pasitelkti kitas priemones (pvz. suteikiant papildomus laisvadienius, apmokant sveikatinimo užsiėmimus (baseiną, sporto salę, sporto klubą ir kt.), įtraukti mokytojų veiklą į kvalifikacijos vertinimo sistemą.
- Institucijoms, vykdančioms mokyklų reitingavimą, įtraukti aktyvias mokyklas į reitinguojančių mokyklų sąrašus ir suteikti papildomų taškų.
- Valstybės ir savivaldybės mastu įvairiomis komunikavimo priemonėmis skleisti informaciją apie aktyvių mokyklų veiklą bei fizinio aktyvumo naudą sveikatai.
- Kviesti aktyvias mokyklas į masinius miesto/rajono fizinio aktyvumo renginius ir jų metu paskatinti šias mokyklas už projekto vykdymą.

Mokyklų administracijoms plėsti mokymus mokytojams:

- Kasmet kelti mokytojų kompetencijas fizinio aktyvumo srityje, skatinti mokytojus tobulintis ir stengis rasti būdų padengti mokymosi išlaidas.
- Organizuoti pristatymus mokyklų bendruomenėms ir perduoti mokymuose gautas žinias kitiems, siekti įgyvendinti jas praktikoje, dalytis gerąja patirtimi.

Švietimo ir mokslo sektoriui kurti ir diegti programas specialiųjų ugdymo poreikių mokiniams:

- Pasitelkus švietimo, akademinį bendruomenių narius, parengti fizinio ugdymo programas, pritaikytas įvairioms mokinių amžiaus grupėms bei specialiųjų ugdymo poreikių vaikams, užtikrinant jiems fizinio ugdymo galimybes.

Skatinti mokyklos bendruomenės aktyvumą po pamokų:

- Sudaryti sąlygas mokyklos bendruomenės nariams po pamokų naudotis fizinio aktyvumo erdvėmis.
- Didinti nemokamų fizinio aktyvumo būrelių skaičių įvairių amžiaus grupių vaikams.

Plėsti dviračių ir kitų aktyvių transporto priemonių laikymo mokykloje infrastruktūrą:

- Atlikti apklausas mokykloje dėl aktyvaus transporto naudojimo ir išaiškinti poreikį transporto priemonių laikymui.
- Įrengti saugias dviračių ir kitų aktyvių transporto priemonių laikymo aikštes, plėsti jų dydį, jas prižiūrėti.
- Įvairiomis komunikavimo priemonėmis skatinti mokyklos bendruomenės narių aktyvų keliavimą į mokyklą.

Mokyklos administracijai stiprinti bendradarbiavimą su savivaldos institucijomis ir kitais partneriais:

- Rengiant strateginius ir metinius planus, pasitelkti savivaldos specialistus bei kitų institucijų atstovus (būsimus partnerius), juos įtraukiant į aktyvios mokyklos veiklų planavimą ir projekto įgyvendinimą.
- Įgyvendinant aktyvios mokyklos tikslus siekti tvaraus projekto vystymo.

Higienos institutui didinti aktyvių mokyklų plėtrą:

- Teikti metodinį palaikymą mokyklų bendruomenėms sveikatos stiprinimo srityje.
- Didinti mokytojų ir kitų specialistų kompetencijas sveikatos stiprinimo programų rengimo bei vertinimo srityje ir kitais sveikatos stiprinimo klausimais.
- Skleisti aktyvių mokyklų gerą patirtį, organizuojant renginius ir dalinantis informaciją soc. tinkluose.
- Viešinti sveikatą stiprinančių mokyklų tinklo veiklą panaudojant įvairias komunikavimo priemones (pranešimų skaitymas konferencijose, susijusiose su vaikų sveikatos stiprinimu, informacinės medžiagos kūrimas ir kt.).
- Siūlyti iniciatyvas bei priemones didinant mokyklų fizinį aktyvumą.

6. APIBENDRINIMAS

Sveikatą stiprinančių ir aktyvių mokyklų projektai Lietuvoje yra plačiai įgyvendinami ir vertinami kaip reikšmingi bei naudingi. Dauguma mokyklų aktyviai dalyvauja šiuose projektuose, o jų bendruomenės išreiškia pasitenkinimą dalyvavimu. Tai rodo, kad iniciatyvos ne tik atitinka mokyklų poreikius, bet ir prisideda prie ilgalaikių pokyčių sveikatos stiprinimo ir fizinio aktyvumo srityse.

Mokyklos demonstruoja kryptingą veiklą – jos rengia sveikatos stiprinimo ir fizinio aktyvumo programas, organizuoja renginius, bendradarbiauja su vietos partneriais ir skatina bendruomenės įsitraukimą. Pastebima, kad šios veiklos prisideda prie geresnės mokinių fizinės ir psichinės sveikatos, stiprina tarpusavio santykius ir kuria sveikatai palankią aplinką.

Tačiau išryškėja ir tam tikri iššūkiai, kuriuos būtina spręsti siekiant dar didesnio poveikio. Tėvų įsitraukimas į sveikatinimo veiklas išlieka nepakankamas, o dalis mokyklų neapklausia bendruomenės dėl sveikatos poreikių. Tik dalis mokyklų sistemingai renka duomenis apie mokinių sveikatą ir fizinį aktyvumą, o tai riboja galimybę priimti duomenimis grįstus sprendimus.

Ypač svarbus įtraukties aspektas – tik nedidelė dalis mokyklų turi programas ir tinkamai pritaikytą aplinką specialiųjų poreikių vaikams.

Taip pat ne visos mokyklos užtikrina mokytojų kvalifikacijos kėlimą sveikatos ir fizinio aktyvumo srityje, nors tai yra esminis veiksnys veiklų kokybei ir tvarumui.

Vertinant infrastruktūrą, dauguma mokyklų turi tinkamas fizinio aktyvumo erdves, tačiau kai kur dar trūksta dviračių laikymo aikštelių ar kitų priemonių, skatinančių aktyvų gyvenimo būdą. Mokyklos aktyviai dalyvauja viešuose renginiuose, o projektų poveikis – fizinis, psichologinis ir socialinis – yra akivaizdus ir patvirtintas respondentų.

Apibendrinant, sveikatą stiprinančių ir aktyvių mokyklų projektai yra efektyvūs ir vertingi, tačiau jų plėtrai būtinas didesnis palaikymas – finansinis, motyvacinis ir metodinis. Rekomenduojama stiprinti mokytojų kompetencijas, gerinti įtrauktį, skatinti tėvų dalyvavimą ir plėtoti infrastruktūrą. Savivaldybėms siūloma aktyviau palaikyti šias mokyklas, didinti jų žinomumą ir įtraukti į mokyklų reitingavimo sistemas.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Mokyklų pripažinimo sveikatą stiprinančiomis mokyklomis ir aktyviomis mokyklomis tvarkos aprašas. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=de4309b0839211e993ffd4361ddf8976>
2. Europos sveikatą stiprinančių mokyklų parengta metodika: Greitasis sveikatos stiprinimo vertinimas. Erin Safarjan, Dr. Goof Buijs, Dr. Silvia de Ruiter (2013).
3. Aktyvi mokykla. Fizinį aktyvumą skatinančios mokyklos kūrimo rekomendacijos. Paulauskienė N, Žeromskienė D, Aleksejevaitė D (2021)
4. Sveikatą stiprinančių mokyklų veiklos vertinimo praktinis vadovas. Jociutė A, Sabaliauskienė D (2009).
5. Sveikatos stiprinimas mokyklose. Metodinės rekomendacijos. Jociutė A, Krupskienė A, Sabaliauskienė D, Paulauskienė N. Vilnius, 2008.
6. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.1480/asr?positionInSearchResults=2&searchModelUID=9c6fcb71-578f-45b3-b1e3-a03c292de46f>
7. The Odense statement. Our abc for equity, education and health. Prieiga per internetą: <https://www.schoolsforhealth.org/resources/conference-statements/odense-statement>
8. Mokinių, besimokančių pagal pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas, fizinio pajėgumo nustatymo tvarkos aprašas. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/d43a6300ebf211e99ab7ff5a9ea34fcc>
9. Pirmoji Europos sveikatą stiprinančių mokyklų konferencija „Sveikatą stiprinanti mokykla – investicija į mokymą, sveikatą ir demokratiją“. Salonikai – Halkidiki, Graikija, 1997 m. gegužės 1 – 5 d. Konferencijos rezoliucija. Prieiga per internetą: https://www.hi.lt/uploads/Sveikatos%20stiprinimo%20centras/Sveikata%20stiprinancios%20mokyklos/pirmoji_konfer_rezol.pdf
10. Lietuvos Respublikos sporto įstatymas. Prieiga per internetą: <https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.791BF9249C9C/asr>

1 PRIEDAS

SVEIKATĄ STIPRINANČIŲ MOKYKLŲ KLAUSIMYNAS

1. Anketos pildymo data (įrašyti)
2. Jūsų mokykla yra:
 - Ikimokyklinio/priešmokyklinio ugdymo
 - Bendrojo ugdymo
 - Profesinio ugdymo
 - Kita
3. Jūsų mokykla randasi:
 - Mieste
 - Kaimo vietovėje
4. Kiek metų Jūsų mokykla yra sveikatą stiprinanti mokykla?
 - lki 5 metų
 - lki 10 metų
 - lki 15 metų
 - lki 20 metų
 - lki 25 metų
 - lki 30 metų
 - Daugiau, kaip 30 metų
5. Ar mokykla aktyviai dalyvauja sveikatą stiprinančių mokyklų projekte?
 - Taip
 - Ne
 - Iš dalies
6. Ar mokyklos tikslai susieti su sveikata ir gerove?
 - Taip
 - Ne
 - Iš dalies
7. Ar mokykla turi aiškias sveikos gyvensenos taisykles?
 - Taip
 - Ne
 - Iš dalies (tik kai kuriuose veiklose/srityse)
8. Ar mokykloje paskirta grupė, atsakinga už sveikatos stiprinimo veiklą, aktyvi?
 - Taip
 - Iš dalies aktyvi
 - Neaktyvi
9. Ar mokiniai, mokytojai, kiti mokyklos darbuotojai ir tėvai (globėjai, rūpintojai) dalyvauja planuojant ir vykdant su sveikata susijusias veiklas?
 - Taip
 - Ne
 - Iš dalies
10. Ar mokykla renka duomenis ir žino apie savo mokinių sveikatą (žino apie jų mitybą, fizinį aktyvumą, lytinį aktyvumą, alkoholio vartojimą, rūkymą, narkotikų vartojimą ir higieną), atsižvelgdama į jų amžių, išsilavinimą, žinias ir lytį?

- Taip
 - Ne
 - Iš dalies
11. Ar mokykla bent kartą metuose apklausia mokytojus, mokinius, kitus bendruomenės narius dėl jų sveikatos gerinimo poreikio?
- Taip
 - Ne
12. Ar mokykla turi realiai veikiančią sveikatos stiprinimo programą ir ją įgyvendina?
- Taip
 - Ne
 - Įgyvendina iš dalies
13. Ar mokykloje yra pakankamai veiklų, susietų su sveikatos stiprinimu (projektai, konkursai, iniciatyvos ir kt.)?
- Taip
 - Ne
 - Galėtų būti daugiau sveikatinimo veiklų
14. Ar sveikatos ugdymas ir sveikatą stiprinančios veiklos yra įtrauktos į popamokinę veiklą (būreliai ir kt. veiklos)?
- Taip
 - Ne
15. Ar mokykloje dažniausiai yra draugiška atmosfera: mokiniai ir mokytojai bei kiti mokyklos darbuotojai jaučiasi gerai, yra gerbiami?
- Taip
 - Ne
 - Iš dalies gera atmosfera
16. Ar mokyklos patalpos ir paslaugos yra pritaikytos mokiniams su specialiaisiais ugdymosi poreikiais?
- Taip
 - Ne
 - Iš dalies pritaikytos
17. Ar mokyklos mokinių tėvai (globėjai, rūpintojai) yra aktyvūs mokyklos bendruomenės nariai?
- Taip
 - Ne
 - Iš dalies aktyvūs
18. Ar mokykla glaudžiai bendradarbiauja su vietiniais partneriais, tokiais kaip sporto ir jaunimo klubai, savivaldybių įstaigos, kitos sveikatą stiprinančios mokyklos?
- Taip
 - Ne
19. Ar mokykla užtikrina sistemingą mokytojų kompetencijų, susijusių su mokyklos bendruomenės sveikatos stiprinimu, tobulinimą?
- Taip
 - Ne
 - Iš dalies užtikrina, mokykla neprieštaruoja, kai mokytojai patys ieško galimybių kelti kompetencijas
20. Ar mokykla skatina mokyklos darbuotojus laikytis sveikos gyvensenos principų, kurti sveikatai palankią aplinką?

- Taip
 - Ne
21. Kaip keičiasi mokyklos bendruomenės, mokinių gyvenimas, mokyklai tapus sveikatą stiprinančia mokykla? (pažymėti 3 labiausiai tinkančius atsakymus)
- Bendruomenės nariai dažniau įsitraukia į sveikatinimo veiklas
 - Organizuojama daugiau sveikatinimo renginių
 - Gerėja tarpusavio santykiai tarp mokinių ir mokytojų
 - Gerėja mokinių fizinė, psichinė, socialinė sveikata
 - Padidėjo mokinių susidomėjimas sveikatos klausimais
 - Mokiniai daugiau gauna informacijos apie fizinį aktyvumą, sveikatai palankią mitybą, higieną, psichinę sveikatą, socialinius įgūdžius, psichoaktyviųjų medžiagų prevencijos klausimais ir kt. temomis
 - Sveikatą stiprinančioje mokykloje renginiuose daugiau pritraukiama mokinių tėvų (globėjų, rūpintojų)
 - Niekas nepasikeitė
22. Ką siūlytumėte tobulinti, kad mokyklos norėtų tapti sveikatą stiprinančia mokykla? (pažymėti 3 Jūsų nuomone labiausiai tinkančius atsakymus)
- Keisti sąlygas, kurios suteikia galimybę tapti sveikatą stiprinančia mokykla
 - Didinti šių mokyklų finansavimą
 - Didinti šių mokyklų žinomumą
 - Papildomai skatinti ir motyvuoti mokytojus ir sveikatos stiprinimo programų vykdytojus, kai jie vertinami siekiant aukštesnės kategorijos
 - Savivaldai papildomai skatinti ir motyvuoti mokyklos administraciją
 - Įtraukti mokyklą į reitinguojančių mokyklų sąrašus ir suteikti papildomų bonusų už tai, kad ji vykdo sveikatos stiprinimo programą
 - Tenkina esama situacija
 - Kita (įrašykite).....
23. Ar esate patenkinti dalyvaudami sveikatą stiprinančios mokyklos projekte?
- Taip
 - Ne
 - Iš dalies
 - Nežinau
24. Jeigu į 23 klausimą atsakėte „Taip“, keliais sakiniais plačiau paaiškinkite, kokią matote naudą dalyvaudami sveikatą stiprinančių mokyklų projekte?

2 PRIEDAS

AKTYVIŲ MOKYKLŲ KLAUSIMYNAS

1. Anketos pildymo data (įrašyti)
2. Jūsų mokykla yra:
 - Ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo
 - Bendrojo ugdymo
 - Profesinio ugdymo
 - Kita
3. Jūsų mokykla randasi:
 - Mieste
 - Kaimo vietovėje
4. Kiek metų Jūsų mokykla yra aktyvi mokykla?
 - Iki 5 metų
 - Iki 10 metų
5. Ar mokykla įgyvendina fizinio aktyvumo skatinimo politiką?
 - Taip
 - Ne
 - Iš dalies
6. Ar mokykloje veikia fizinį aktyvumą skatinanti grupė?
 - Taip
 - Ne
 - Veikia iš dalies
7. Ar mokykla organizuoja reguliarius fizinio aktyvumo renginius (pvz., sporto dienas, maratonus, šokių konkursus)?
 - Taip
 - Ne
 - Kartais
8. Ar mokykla turi partnerių ir bendradarbiauja su kitomis įstaigomis, kurios padeda skatinti fizinį aktyvumą?
 - Taip
 - Ne
9. Ar mokykla teikia mokiniams ir jų tėvams informaciją apie fizinio aktyvumo naudą sveikatai?
 - Taip
 - Ne
 - Kartais
10. Ar mokykla stebi ir vertina mokinių fizinio aktyvumo lygį?
 - Taip
 - Ne
11. Ar mokykla skatina mokinius dalyvauti fizinio aktyvumo veiklose per mokyklos svetainę, socialinius tinklus ar kitus informacijos šaltinius?

- Taip
 - Ne
 - Iš dalies
12. Ar organizuojami mokytojams fizinio aktyvumo skatinimo mokymai ar seminarai?
- Taip
 - Ne
 - Kartais
13. Ar mokykla turi specialias programas, skirtas skatinti mokinių su specialiaisiais poreikiais fizinį aktyvumą?
- Taip
 - Ne
14. Ar mokykla organizuoja fizinio aktyvumo veiklas, skirtas visai mokyklos bendruomenei (pvz., šeimos sporto dienos ir kt.)?
- Taip
 - Ne
 - Kartais
15. Ar mokykloje mokiniai užsiima fiziškai aktyvia veikla, neskaitant fizinio ugdymo pamokų? (pažymėti labiausiai atitinkantį realią situaciją atsakymą).
- Taip, yra aktyvūs per pertraukas
 - Taip, per pamokas daromos fizinio aktyvumo pertraukėlės
 - Taip, po pamokų sportuoja individualiai, dalyvauja fizinį aktyvumą skatinančiuose būreliuose
 - Nepakankamai aktyvūs
16. Ar mokyklos vidinės erdvės pritaikytos fiziniam aktyvumui? (pažymėti visus Jums tinkamus atsakymus)
- Yra sporto salė
 - Yra stalo tenisas (arba Pulo, arba Bilardo stalas)
 - Yra mažasis stalo futbolas
 - Yra karstymuisi skirta sienelė
 - Yra judriesiems žaidimams pritaikytos erdvės, kaip „Klasė“, šokinėjimo kilimėlis ar išpieštas žaidimas ir pan.
 - Yra išmanieji įrenginiai: interaktyviosios išmaniosios lentos, interaktyvios grindys, ekranai
 - Yra patalpa su vidaus treniruokliais
 - Yra kita įranga ir įrenginiai, kurie čia nepaminėti
17. Ar mokyklos išorinė aplinka pritaikyta fiziniam aktyvumui? (pažymėti visus Jums tinkamus atsakymus)
- Yra stadionas
 - Yra sporto aikštelės
 - Yra aktyvumą skatinantys vaikščiojimo, bėgimo takai
 - Yra fizinį aktyvumą skatinanti įranga (lauko treniruokliai)
 - Yra laipiojimui, karstymuisi skirti įrenginiai
 - Yra lauko vaiskrūmių sodas, lauko vaistažolių, daržovių daržas, kuriuose mokiniai aktyviai leidžia laiką
 - Kita
18. Ar mokyklos žaidimų aikštelės, klasės, koridoriai yra saugūs, švarūs ir atitinkantys higienos reikalavimus?

- Taip
 - Ne
 - Iš dalies atitinka higieninius reikalavimus
19. Ar mokyklos žaidimų aikštelės, klasės, koridoriai yra pritaikyti pagal mokinių amžių ir specialiuosius poreikius?
- Taip
 - Ne
 - Iš dalies pritaikyti
20. Ar mokyklos bendruomenės nariai turi galimybę naudotis mokykloje fiziniam aktyvumui skirtomis patalpomis ne tik pamokų metu, bet ir joms pasibaigus?
- Taip
 - Ne
21. Ar mokyklos fizinio aktyvumo įrenginiai yra saugūs ir atitinka higienos normų reikalavimus?
- Taip
 - Ne
 - Atitinka iš dalies
22. Ar mokiniai skatinami būti fiziškai aktyviais keliaujant į mokyklą ir iš jos (pėsčiomis, dviračiais ir kt.)?
- Taip
 - Ne
23. Ar mokyklos teritorijoje yra įrengtos saugios dviračių aikštelės?
- Taip
 - Ne
24. Ar mokykla dalyvauja miesto, rajono organizuojamuose fizinį aktyvumą skatinančiuose renginiuose (pėsčiųjų žygiai, proginiai masiniai bėgimai, vaikščiojimas ir žingsnių matavimas, kiti masiniai renginiai)?
- Taip
 - Ne
 - Kartais
25. Kaip keičiasi mokyklos bendruomenės, mokinių gyvenimas, mokyklai tapus aktyvia mokykla? (pažymėti 3 labiausiai tinkančius atsakymus)
- Bendruomenės nariai dažniau įsitraukia į fizinio aktyvumo veiklas
 - Organizuojama daugiau fizinį aktyvumą skatinančių renginių
 - Gerėja tarpusavio santykiai tarp mokinių ir mokytojų
 - Gerėja mokinių fizinė sveikata
 - Padidėjo mokinių susidomėjimas fiziniu aktyvumu
26. Kokią, Jūsų nuomone, didžiausią naudą mokyklos bendruomenei teikia buvimas aktyvia mokykla?
- Fizinę
 - Psichologinę
 - Socialinę
 - Pokyčių beveik nėra
27. Ar esate patenkinti dalyvaudami aktyvios mokyklos projekte?
- Taip
 - Ne
 - Iš dalies

- Nežinau
28. Jeigu į 27 klausimą atsakėte „Taip“, keliais sakiniais plačiau paaiškinkite, kokią matote naudą dalyvaudami aktyvios mokyklos projekte?
29. Ką pasiūlytumėte tobulinti aktyvių mokyklų veikloje? (pažymėti 3 Jūsų nuomone labiausiai tinkančius atsakymus)
- Keisti sąlygas, kurios suteikia galimybę tapti aktyvia mokykla
 - Didinti šių mokyklų finansavimą
 - Didinti šių mokyklų žinomumą
 - Papildomai skatinti ir motyvuoti mokytojus ir fizinio aktyvumo skatinimo programų vykdytojus, kai jie vertinami siekiant aukštesnės kategorijos
 - Savivaldai papildomai skatinti ir motyvuoti mokyklos administraciją
 - Įtraukti mokyklą į reitinguojančių mokyklų sąrašus ir suteikti papildomų bonusų už tai, kad ji vykdo aktyvios mokyklos programą
 - Tenkina esama situacija
 - Kita (įrašykite).....